

Енергийни общности

Все още нереализиран потенциал

Съдържание

Точки

01—16 | Основни послания **01**

01—05 | **Защо тази област е от значение**

06—16 | **Какво констатира и какво препоръчва ЕСП**

17—86 | Подробни констатации и оценки **02**

17—41 | Целта на ЕС е амбициозна, но има концептуални слабости, не е получила подкрепа и изпълнението ѝ не се наблюдава, което намалява вероятността тя да бъде постигната

17—23 | Определенията на ЕС за енергийните общности създават объркване и не се използват последователно в половината от одитираните държави

24—27 | Очакваният принос на енергийните общности за производството на енергия от възобновяеми източници е бил надценен

28—34 | Целта на ЕС е амбициозна, но не е съотносима и измерима и не е получила подкрепа на национално ниво

35—41 | Извършваното наблюдение е непълно, а целта на ЕС за 2025 г. е малко вероятно да бъде постигната

42—86 | Одитираните държави членки не са създали всички необходими условия за развитие на енергийните общности

42—45 | Транспонирането на директивите на ЕС е непълно

46—49 | Половината от одитираните държави членки са докладвали за задължителната оценка на пречките, която е следвало да се извърши на национално ниво

50—57 | Издадени са насоки, но прилагането им без експертна помощ често е трудно

58—66 | Участието на гражданите и приобщаването на уязвимите домакинства все още не е на необходимото ниво

- 67—76 | Енергийните общности, в качеството си на производители на енергия от възобновяеми източници, се сблъскват със значителни забавяния при свързването към електроенергийната мрежа
- 77—86 | Финансовите стимули за енергийните общности дават възможност да се постигнат периоди на възвръщаемост, които съответстват на амбицията на стратегията на ЕС за слънчевата енергия

Приложения

Приложение I — Относно настоящия одит

Приложение II — Посетени енергийни общности

Приложение III — Отговор на държавите членки на препоръките на ЕСП

Съкращения

Речник на термините

Отговори на Комисията

График

Одитен екип

01

Основни послания

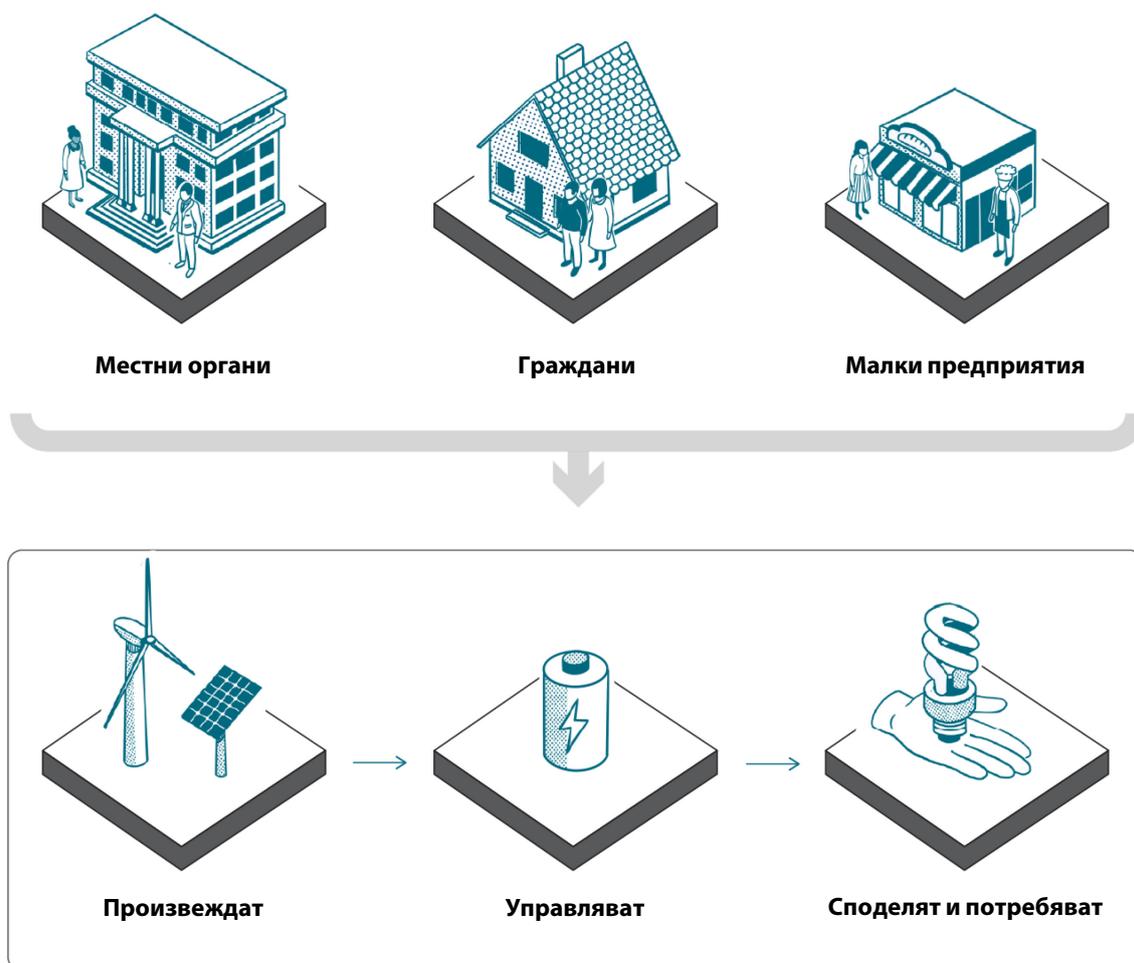
Защо тази област е от значение

- 01** Енергията от възобновяеми източници играе ключова роля в дългосрочната стратегия на ЕС за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г., както и за осъществяването на енергийния преход на ЕС. ЕС е определил [цел](#) делът на енергията от възобновяеми източници да достигне най-малко 42,5 % до 2030 г. (което представлява увеличение спрямо 2024 г., когато тази цел е била [25,4 %](#)). Комисията [е изчислила](#), че половината от гражданите на ЕС биха могли да произвеждат до 50 % от енергията от възобновяеми източници в ЕС до 2050 г.¹

¹ Европейска комисия, *In focus: Employment in EU's renewable energy sector*, 16 май 2022 г., посетен на 2 септември 2025 г.

02 Енергийните общности са юридически лица, които **дават възможност на гражданите, малките предприятия и местните органи да произвеждат, управляват, споделят и потребяват собствена енергия** (вж. *фигура 1*). Комисията е въвела **правни определения на ЕС, свързани с енергийните общности**, в *Директива (ЕС) 2018/2001* за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ДЕВИ II) и *Директива (ЕС) 2019/944* относно вътрешния пазар на електроенергия. В *стратегията на ЕС за слънчевата енергия от 2022 г.* Комисията е определила политическа цел (наричана в настоящия доклад „целта на ЕС“): ЕС и държавите членки да работят заедно за създаване на **поне една основана на възобновяеми източници енергийна общност във всяка община с население над 10 000 жители до 2025 г.** В оценката на въздействието на *ДЕВИ II от 2016 г.* Комисията посочва, че в ЕС до 2030 г. *мощност от над 50 GW от вятърна енергия и над 50 GW от слънчева енергия могат да бъдат собственост на енергийни общности, т.е. съответно 17 % и 21 % от инсталираните мощности.*

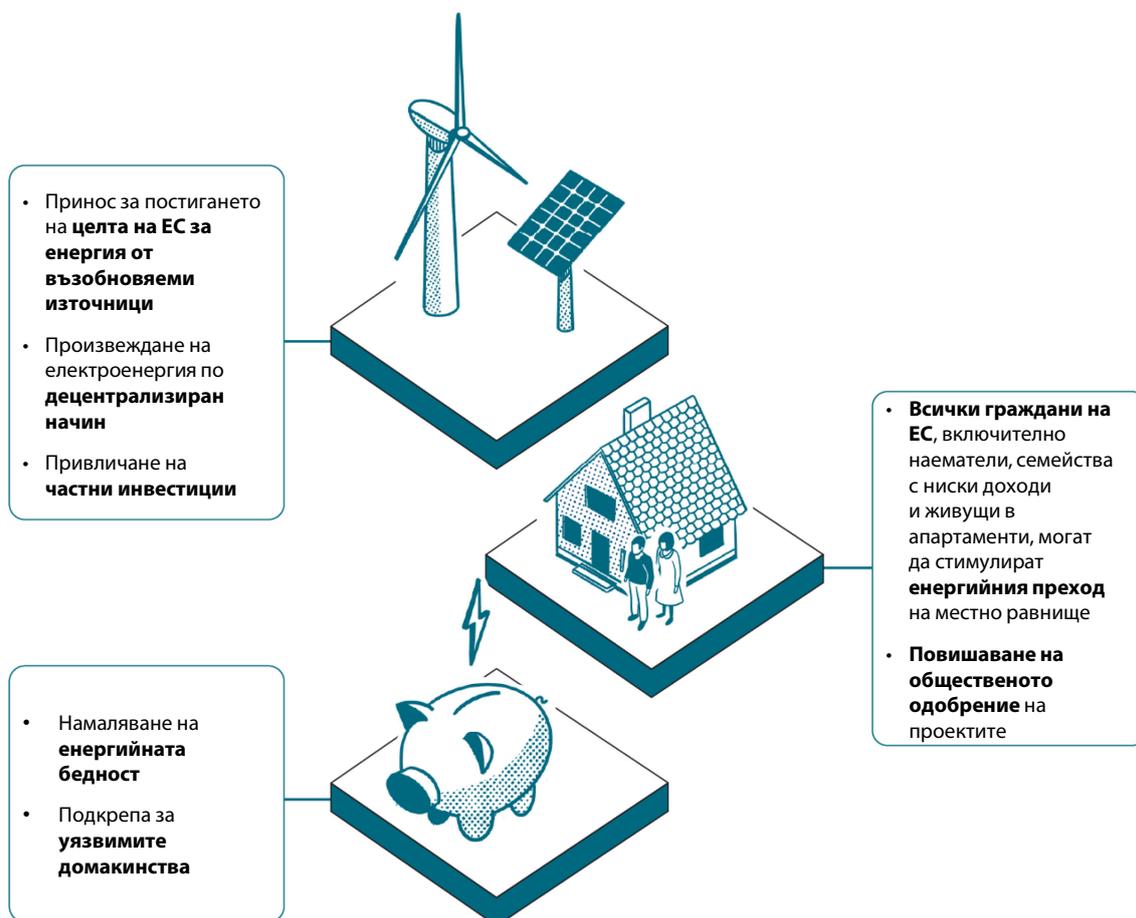
Фигура 1 | Какво представлява енергийната общност?

Източник: ЕСП.

03 Според Комисията енергийните общности биха могли да донесат редица ползи (вж. *фигура 2*).

Фигура 2 | Очаквани ползи от енергийните общности

Източник: Европейска сметна палата (ЕСП) въз основа на [уебсайта на Европейската комисия](#).

04 Европейската сметна палата (ЕСП) извърши настоящия одит поради потенциала на притежаваните от общностите проекти за енергия от възобновяеми източници **да ускорят енергийния преход**, поради **необходимостта от включване на гражданите** в този преход, както и за да стане той **финансово достъпен за всички с цел** да се укрепят социалното измерение на Енергийния съюз. ЕСП очаква работата ѝ да подпомогне развитието на енергийните общности в ЕС, като представи основните предизвикателства, пред които те са изправени, и разгледа потенциални мерки за преодоляването им и като допринесе за преработването на Директивата за енергията от възобновяеми източници и изпълнението на предстоящия Енергиен пакет за гражданите.

05 ЕСП провери дали Комисията и четири държави членки (**Нидерландия, Полша, Италия и Румъния**) са постигнали целта на ЕС и дали са **взаимодействали ефективно с енергийните общности** с оглед на постигането на очакваните от тях ползи. По-конкретно ЕСП провери дали определените от Комисията **цели на ЕС** са добре разработени и са получили подкрепата на държавите членки, както и дали са били наблюдавани по подходящ начин и са на път да бъдат постигнати. ЕСП провери също така дали Комисията и държавите членки са създали **подходящи условия** за развитие на общностите. Вж. [приложение I](#) за повече информация относно обхвата и подхода на одита на ЕСП, както и [приложение II](#) за посещенията от ЕСП общности.

Какво констатира и какво препоръчва ЕСП

06 ЕСП заключава, че е малко вероятно в ЕС да бъде създадена поне една основана на възобновяеми източници енергийна общност във всяка община с население над 10 000 жители до 2025 г., тъй като до януари 2025 г. са постигнати едва 27 % от целта на ЕС. Тази цел е амбициозна, но не обхваща очакваните ползи от енергийните общности, не е получила официална подкрепа от държавите членки и не се наблюдава изцяло. ЕСП изчисли също така, че дори и като се вземе предвид добрият пример с развитите енергийни кооперативи в избраните от нея държави членки, до 2030 г. енергийните общности биха могли да притежават 4 % от мощностите за производство на слънчева и вятърна енергия, т.е. под стойностите от 21 % и 17 %, посочени от Комисията в оценката на въздействието на ДЕВИ II. Освен това правителствата не са създали всички необходими условия за подпомагане на развитието на общностите. По-специално те не са предприели действия относно нерешени нормативни аспекти и забавяния във връзка с присъединяването към електроенергийната мрежа, причинени нерядко от претоварване на мрежата през върховите периоди, за които съхранението на енергия би могло да осигури решения. Националните органи съобщиха на ЕСП своите виждания относно тези препоръки, вж. [приложение III](#).

Целта на ЕС е амбициозна, но има концептуални слабости, не е получила подкрепа и изпълнението ѝ не се наблюдава, което намалява вероятността тя да бъде постигната

- 07** ЕСП установи, че определенията на ЕС за общности за енергия от възобновяеми източници и граждански енергийни общности са неясни. Въпреки че Комисията е издала насоки за прецизиране на тези определения, националните органи и заинтересованите страни подчертаха тяхната неяснота и произтичащото от това объркване. Правителствата в две от четирите одитирани държави членки използват понятия за енергийните общности, които не са съгласувани с определенията на ЕС. Анализът на ЕСП показва също така, че различни правни възможности позволяват на гражданите колективно да изграждат и експлоатират инсталации за енергия от възобновяеми източници, да споделят произведената енергия или да продават излишната електроенергия, но Комисията не е издала насоки, в които тези възможности да се поясняват. Тази липса на яснота е от особено значение за многофамилните жилищни сгради, в каквито през 2023 г. живеят 48 % от населението на ЕС, особено ако съществуващите сдружения на собствениците, създадени с цел управление на сградите, не могат да се използват като лесен начин за създаване на енергийни общности (вж. точки [17](#)–[23](#)).

Препоръка 1

Да се прецизира достъпът до производство, споделяне и продажба на енергия от възобновяеми източници по отношение на апартаментите

Комисията следва да публикува насоки и най-добри практики относно правните възможности за включване на собствениците на апартаменти — пряко или чрез сдружения на собствениците, в производството, споделянето и продажбата на енергия от възобновяеми източници.

Целеви срок за изпълнение — декември 2026 г.

- 08** ЕСП заключава, че очакванията от [оценката на въздействието на ДЕВИ II, извършена от Комисията през 2016 г.](#), са прекалено оптимистични. Актуализирана прогноза за **Нидерландия**, където енергийните кооперативи вече са добре развити, посочва, че до 2030 г. те биха могли да притежават около 4 % от двата вида мощности — за сравнение, очакванията от 2016 г. са били, че до 2030 г. енергийните общности биха могли да притежават 21 % от мощностите за производство на слънчева енергия и 17 % от мощностите за производство на вятърна енергия (вж. точки [24—27](#)).
- 09** Въпреки че Комисията е формулирала целта за енергийните общности въз основа на консултации със заинтересованите страни, ЕСП не откри обосновка за начина на определяне на тази цел. Освен това, въпреки че целта е амбициозна, конкретна и обвързана със срокове, тя трудно може да бъде измерена и не е подходящо определена (напр. не са обхванати мощностите за производство на енергия от възобновяеми източници, както и броят на участващите граждани). Освен това Комисията не е анализирала дали тази цел е достижима. Половината от одитираните държави членки (**Италия** и **Полша**) са включили цели във връзка с енергийните общности в своите национални планове в областта на енергетиката и климата, но те не са били изцяло съгласувани с тези на ЕС. Комисията не е препоръчала промени, тъй като определянето на национални цели не е задължително съгласно [правото на ЕС](#). Фактът, че плановете на държавите членки не отразяват целта на ЕС, сочи за ниско равнище на национална ангажираност и допринася за риска ЕС да не изпълни целта си (вж. точки [28—34](#)).

Препоръка 2

Да се определят SMART цели (конкретни, измерими, достижими, целесъобразни и обвързани със срокове) за енергийните общности и те да бъдат отразени в националните планове в областта на енергетиката и климата

- а) **Въз основа на надлежна обосновка** Комисията следва да разработи **SMART цели**, свързани с очакваните ползи от енергийните общности, които да обхващат например броя на участващите граждани или мощностите за производство на енергия от възобновяеми източници на тези общности.
- б) При преработването на Регламента относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата Комисията следва да обмисли възможността да предложи **да се въведе изискване националните планове в областта на енергетиката и климата да включват цели за енергийните общности**, които да са съобразени със съответните стратегии и планове за действие на ЕС.

Целеви срок за изпълнение — декември 2027 г.

10 През 2024 г. Комисията е проследила броя на енергийните общности, като е използвала списък, съставен от консултанти на *ad hoc* принцип. Тези данни обаче не са получени от надеждни и последователни национални регистри на енергийните общности. Комисията е предоставила някои насоки на държавите членки относно регистрирането на общностите, но тези насоки не са били съсредоточени в достатъчна степен върху ключовите елементи, необходими за извършването на мониторинг на нивото на ЕС. Освен това нито Комисията, нито държавите членки са наблюдавали или докладвали напредъка спрямо целта на ЕС. Според изчисленията на ЕСП до началото на 2025 г. ЕС е изпълнил около 27 % от целта си, поради което е много малко вероятно тя да бъде постигната през 2025 г. Бързият ръст на общностите в **Италия** и **Полша** през периода януари — юни 2025 г. очертава оптимистична перспектива (вж. точки **35—41**).

Препоръка 3

Да се подобрят регистрацията и наблюдението на енергийните общности

Комисията следва да усъвършенства насоките за държавите членки относно регистрирането и наблюдението на енергийните общности.

Целеви срок за изпълнение — декември 2026 г.

Одитираните държави членки не са създали всички необходими условия за развитие на енергийните общности

- 11** Четири години след крайните срокове за транспониране от четирите одитирани държави членки само **Италия** е доказала, че е завършила транспонирането на всички членове относно енергийните общности на двете директиви. Комисията е извършила необходимите проверки за транспониране и е предприела последващи действия във връзка със случаите на нетранспониране, като е издала официални уведомителни писма и мотивирани становища. Тя обаче не е сезирала Съда на Европейския съюз за тези случаи на нетранспониране (вж. точки [42—45](#)).
- 12** Само **Полша** и **Нидерландия** са публикували изискваната съгласно ДЕВИ II национална оценка на пречките пред енергийните общности и на техния потенциал. Без такива оценки съществува риск действията на национално равнище и на равнището на ЕС да бъдат неефективни и да забавят растежа на общностите (вж. точки [46—49](#)).

Препоръка 4

Да се докладва оценката на пречките пред общностите за енергия от възобновяеми източници и на техния потенциал за развитие

Министерството на околната среда и енергийната сигурност на Италия и Министерството на енергетиката на Румъния следва да **извършат оценка и да докладват относно съществуващите пречки пред общностите за енергия от възобновяеми източници и техния потенциал за развитие.**

Целеви срок за изпълнение — юли 2027 г.

- 13** Насоките на Комисията за държавите членки като цяло са ефективни. На национално равнище подкрепата за общностите в **Нидерландия** е структурирана, практически насочена и леснодостъпна. В **Полша, Италия и Румъния** информацията е по-фрагментирана или трудна за използване без експертна помощ, което създава пречки за общностите (вж. точки **50—57**).
- 14** Нито една от одитираните държави членки не е приела специални правни разпоредби за активно насърчаване на участието на гражданите в енергийните общности. Що се отнася до подкрепата за уязвимите домакинства, само **Румъния** е въвела специално законодателство. Все пак **Нидерландия** е разработила стимули, насочени към осигуряване на участието на гражданите, а **Италия** е направила това за уязвимите домакинства. Комисията е издала конкретни насоки относно участието на гражданите. Тя е предоставила и насоки относно участието на уязвимите домакинства, които обаче оттогава не са били актуализирани, а заинтересованите страни, с които ЕСП се среща, не бяха запознати с тях (вж. точки **58—66**).

Препоръка 5

Да се засили ролята на гражданите и уязвимите домакинства

- а) Комисията следва да актуализира и разпространи насоките относно **включването на уязвими домакинства** в енергийните общности и относно **разработването на стимули** за тези общности да работят в тази посока.
- б) Министерството на климата и околната среда на Полша, Министерството на околната среда и енергийната сигурност на Италия и Министерството на енергетиката на Румъния следва да изготвят разпоредби за **насърчаване на ролята на гражданите** в енергийните общности.

Целеви срок за изпълнение — декември 2026 г.

15 ЕСП установи, че забавянията и отказите за свързване към мрежата поради претоварването ѝ забавят развитието на енергийните общности в **Нидерландия** и **Полша**. Операторите на мрежи биха могли да ускорят свързването, ако енергийните общности предоставят услуги за гъвкавост, като например съхранение на енергия, което може да спомогне за смекчаване на пиковете в потреблението или производството. Това ще позволи на енергийните общности да потребяват повече електроенергия, произведена на местно равнище, като по този начин ще облекчат претоварването на мрежата. Комисията е предприела редица стъпки с оглед по-добро съхранение на електроенергия, но те не са свързани с конкретно с енергийните общности (вж. точки **67—76**).

Препоръка 6

Да се предостави подкрепа за съхранението на енергия

- а) В предстоящия Енергиен пакет за гражданите Комисията следва да прикани държавите членки да въведат стимули, насърчаващи енергийните общности да **разработват решения за съхранение на енергия**.
- б) Министерството на климата и екологосъобразния растеж на Нидерландия и Министерството на климата и околната среда на Полша следва да **предоставят стимули за енергийните общности за разработване на услуги за съхранение на енергия** (самостоятелно или в комбинация с производство на енергия от възобновяеми източници) или други **услуги за гъвкавост**, за да се спомогне за намаляване на претоварването на мрежата.

Целеви срок за изпълнение — а) декември 2026 г. и б) юли 2027 г.

16 Публичната подкрепа в **Нидерландия, Полша и Италия** позволява да се постигне възвръщаемост на средствата, която съответства на очакванията на Комисията (под 10 години). ЕСП установи, че нидерландският револвиращ фонд за намаляване на риска при проектите на ранен етап е ефективен начин за използване на публични средства. В **Румъния** липсата на субсидии затруднява създаването на енергийни общности. И в четирите одитирани държави членки членовете на общността не плащат съответните такси за електроенергийната мрежа, когато потребяват електроенергията, която произвеждат или споделят, но остават свързани към мрежата, в случай че през определени периоди от време няма собствено производство или то е недостатъчно. Нито една от одитираните държави обаче не е извършила официална оценка на това как намалените такси, потреблението на собствена електроенергия и споделянето на енергия засягат други потребители — въпрос, който поражда загриженост в **Нидерландия**, където произвеждащите потребители и кооперативите са широко разпространени (вж. точки **77—86**).

Подробни констатации и оценки

Целта на ЕС е амбициозна, но има концептуални слабости, не е получила подкрепа и изпълнението ѝ не се наблюдава, което намалява вероятността тя да бъде постигната

Определенията на ЕС за енергийните общности създават объркване и не се използват последователно в половината от одитираните държави

- 17** ЕС има две правни определения за енергийните общности: **общности за енергия от възобновяеми източници** съгласно ДЕВИ II и **граждански енергийни общности** съгласно Директивата относно вътрешния пазар на електроенергия. В тези определения са очертани минимални изисквания, за да се гарантира, че енергийните общности са ръководени от гражданите, приобщаващи и насочени предимно към екологични и социални цели, а не към печалба. Държавите членки следва да прилагат понятия за енергийни общности, които са приведени в съответствие с определенията на ЕС. ЕСП провери дали определенията на ЕС за енергийните общности са ясни и дали се използват правилно на национално равнище.

18 Беше установено, че правните определения за общности за енергия от възобновяеми източници и граждански енергийни общности на равнището на ЕС са неясни: те се различават по някои аспекти, но едновременно с това се припокриват. Например общностите за енергия от възобновяеми източници могат да произвеждат само възобновяема енергия, докато гражданските енергийни общности могат да произвеждат електроенергия и от невъзобновяеми източници. Те се припокриват по отношение на управлението и целта си (вж. [фигура 3](#)). Въпреки че Комисията е издала насоки за прецизиране на определенията за енергийните общности, националните органи и заинтересованите страни² подчертаха тяхната неяснота и произтичащото от това объркване. В [каре 1](#) са дадени примери за енергийни общности.

Фигура 3 | Граждански енергийни общности и общности за енергия от възобновяеми източници — основни разграничения и общи принципи

Източник: ЕСП, въз основа на [Директива \(ЕС\) 2018/2001](#); [Директива \(ЕС\) 2019/944](#).

² Вж. например [Q&A: What are 'citizen' and 'renewable' energy communities?](#), REScoop.eu, 2019 г.; „Енергиен пакет за гражданите: ангажираност на гражданите, енергийни общности и „произвеждащи потребители“, Европейски икономически и социален комитет, 2025 г., точки 1.2 и 5.5.

Каре 1

Примери за енергийни общности

La Buona Fonte е италианска общност за енергия от възобновяеми източници, основана през 2021 г. Тя е инсталирала централа за слънчева енергия с мощност 19 kW в изоставено училище, която произвежда 20 MWh годишно, една трета от които се споделят между нейните 25 членове. През 2024 г. тя е използвала приходите си в размер на 1 500 евро за социални проекти, като например градско оборудване и училищни дейности.

Основаният през 2014 г. **нидерландски енергиен кооператив Vrijstad Energie** има 375 членове и управлява слънчеви покриви и паркове (1,3 MW) и вятърни генератори (6 MW). Той също така информира обществеността относно енергията от възобновяеми източници и пестенето на енергия.

Слънчев навес за автомобили, произвеждащ електроенергия от възобновяеми източници и зареждащ електрически автомобили (© Amar Sjauw En Wa)

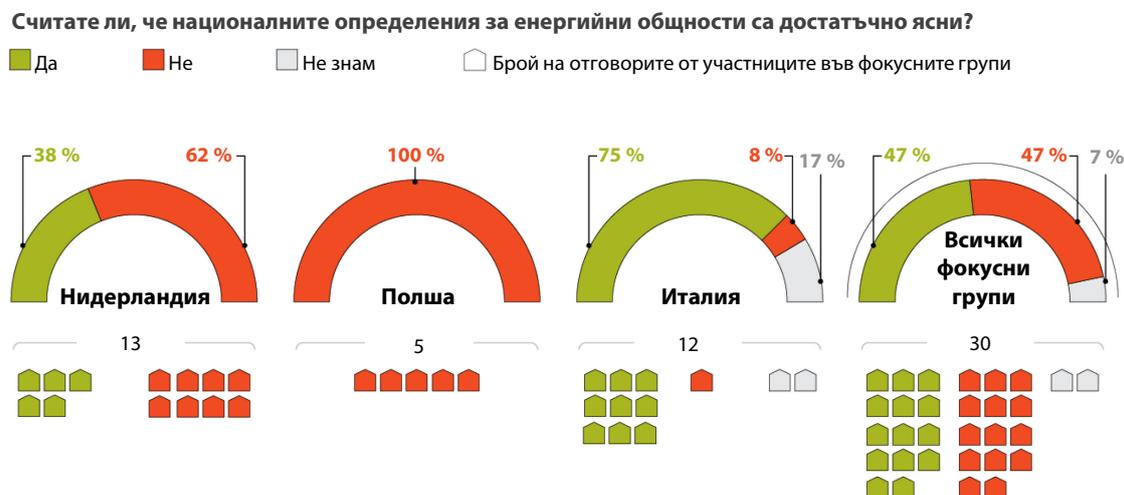

Членове на общността пред управляваните от тях вятърни генератори

- 19** ЕСП установи, че две от четирите одитирани държави членки използват понятия за енергийни общности, които не са приведени в съответствие с определенията на ЕС. Към юли 2025 г. в **Нидерландия** има само енергийни кооперативи: притежавани от гражданите организации, в които членовете съвместно произвеждат, използват или търгуват с енергия от възобновяеми източници, като тяхната дейност обаче не се основава на правната рамка на ЕС. В новото законодателство, което е в сила от 2026 г., тя е **приела** единно определение за енергийните общности, което обхваща както общностите за енергия от възобновяеми източници, така и гражданските енергийни общности. **Полша** е **транспонирала** определенията за общностите за енергия от възобновяеми източници и за гражданските енергийни общности в едно понятие — „граждански енергийни общности“, за да се избегне наличието на две определения за енергийни общности със сходни дейности. В допълнение към организационните структури със специфичен правен статут³ („колективни произвеждащи потребители“, „виртуални произвеждащи потребители“ и „наематели — произвеждащи потребители“) тя използва и две по-стари национални правни понятия — **енергийни кооперативи** и **енергийни клъстери**, които са подобни на енергийните общности, но не се основават на правната рамка на ЕС.
- 20** С цел опростяване, в настоящия доклад ЕСП използва понятието „общности“, за да обозначи общо енергийните общности в четирите одитирани държави членки, включително нидерландските кооперативи и полските кооперативи и клъстери, тъй като те изпълняват сходни цели, макар и да не отговарят на официалните определения на ЕС.
- 21** Що се отнася до фокусните групи на ЕСП (вж. **приложение I**), половината от участниците считат, че националните определения за енергийните общности са неясни (вж. **фигура 4**).

³ Life Loop, ConnectHeat, Comanage, Tandems, *Enabling frameworks for energy communities: a state of play*, Energy Cities, 2025 г., стр. 24.

Фигура 4 | Половината от респондентите считат, че националните определения за енергийните общности са неясни

Източник: ЕСП, въз основа на фокусните групи.

- 22** Анализът на ЕСП показва също така, че директивите на ЕС позволяват на гражданите да използват алтернативни организационни модели за извършване на дейности, сходни с тези на общностите за енергия от възобновяеми източници и гражданските енергийни общности, като например колективно потребление на собствена електроенергия, но те се различават по отношение на отнасящите се до тях изисквания за създаване, управление, цел и достъп до ползите. Това разнообразие предлага гъвкавост, но може също така да затрудни въвеждането на енергийните общности. Това е от особено значение за многофамилните жилищни сгради, в каквито през 2023 г. живеят 48 % от населението на ЕС, където жителите вече са организирани колективно (вж. [каре 2](#)). Комисията не е издала насоки, прецизиращи различните възможности, с които разполагат собствениците на апартаменти — от обикновено колективно потребление на собствена електроенергия до напълно изградена енергийна общност — с оглед на подпомагането на информирания избор и участието в енергийните общности. Полша и Румъния посочиха, че такива насоки биха били полезни.

Каре 2

Енергийни общности в многофамилните жилищни сгради

Многофамилните жилищни сгради **разполагат с големи площи за инсталиране на слънчеви панели**. ДЕВИ II допуска собствениците на апартаменти да действат като „съвместно действащи потребители на собствена електрическа енергия от възобновяеми източници“, при което множество потребители, които са разположени „в една и съща сграда или в многофамилна жилищна сграда“, могат да се организират, за да произвеждат, потребяват, съхраняват и продават произведената от самите тях електроенергия от възобновяеми източници. Държавите членки са свободни да допускат такива договорености, без да е необходимо да се създава юридическо лице. В четирите одитирани държави членки собствениците на апартаменти могат да се организират колективно, за да:

- изграждат инсталации за енергия от възобновяеми източници;
- споделят енергия или като използват произведената енергия за общите части, за да се намалят сметките на обитателите, или като разпределят между обитателите произведената енергия или ползите, генерирани от продажбата на енергия;
- продават произведената енергия.

Същите потребители може да пожелаят да развият тази дейност още повече и да участват в други дейности или да включат други сгради или малки предприятия, като създадат енергийна общност. За тази цел трябва да се създаде юридическо лице. Според Комисията те не могат да използват съществуващото сдружение на собствениците — правната структура за колективно действие и управление на общите части — за да се регистрират като енергийна общност, тъй като членството в такива сдружения се изисква по закон. За разлика от тях създаването на енергийна общност изисква доброволно и отворено членство. Вместо това — какъвто е случаят със собствениците на жилища — те трябва да създадат напълно ново отделно юридическо лице. За собствениците на апартаменти може да е неясно защо е необходимо създаването на още една административна структура, освен съществуващото ръководство на сградата, и съответно това да се възприема като обременяващо, като по този начин се възпрепятства навлизането на енергийните общности.

23 Неясните определения на ЕС за енергийните общности, непоследователното използване на тези понятия в две от одитираните държави членки и липсата на яснота по отношение на различните организационни модели, чрез които гражданите могат колективно да изградят инсталации за енергия от възобновяеми източници, да споделят произведената енергия или да продават излишната електроенергия, има риск да възпрепятстват участието на гражданите. Те могат също така да забавят създаването на енергийни общности.

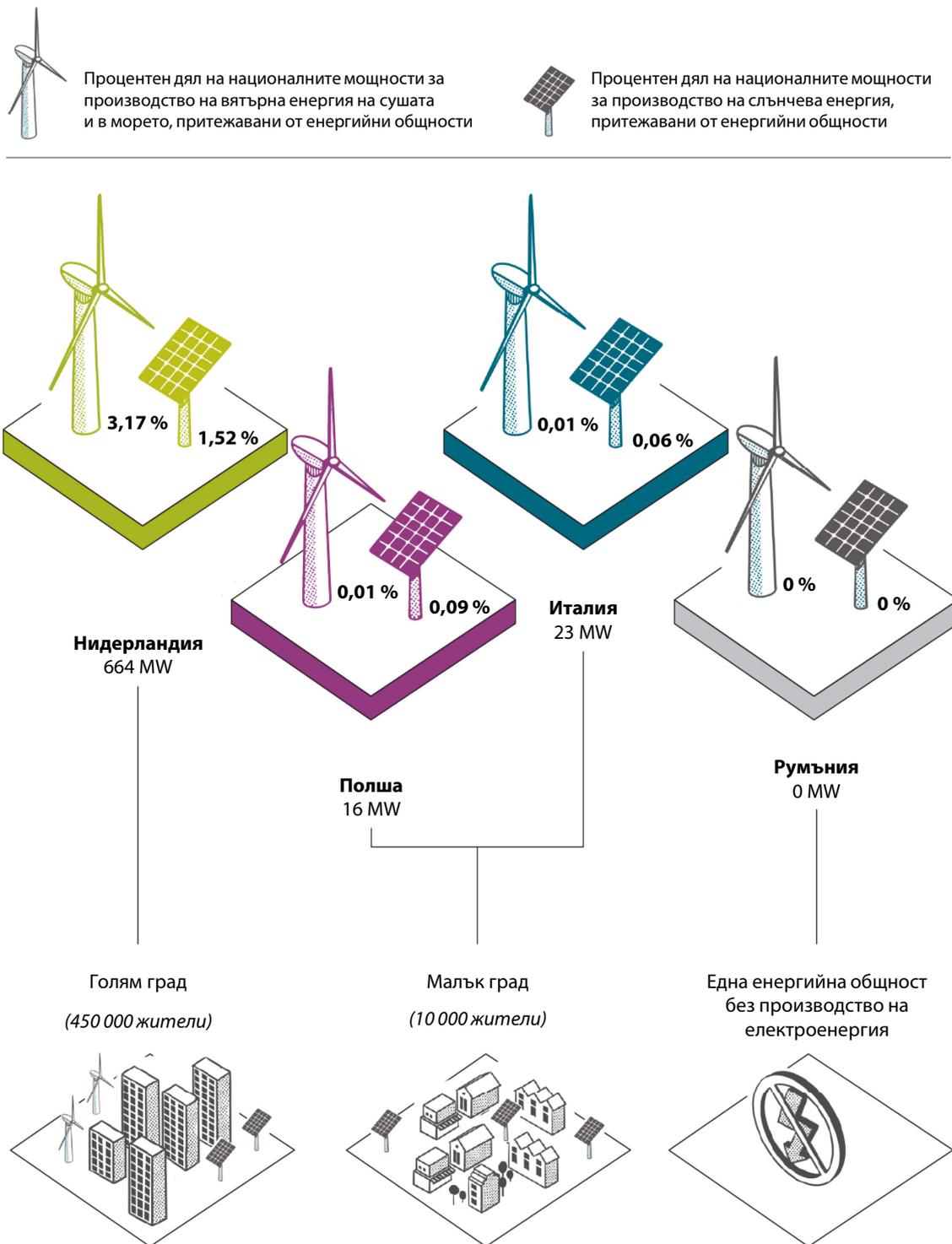
Очакваният принос на енергийните общности за производството на енергия от възобновяеми източници е бил надценен

24 В оценката на въздействието на ДЕВИ II от 2016 г., като се основава на [напроведено от консултантската организация CE Delft⁴ проучване](#), Комисията посочва, че в ЕС до 2030 г. мощност от над 50 GW от вятърна енергия и над 50 GW от слънчева енергия могат да бъдат собственост на енергийни общности, т.е. съответно 17 % и 21 % от инсталираните мощности. Очакванията на Комисията са били основани на широкото разбиране за енергийни общности, тъй като към този момент ЕС все още не е бил приел свои определения чрез съответните директиви. Девет години по-късно ЕСП провери дали тази оценка е била реалистична.

25 На [фигура 5](#) са показани мощностите за производство на слънчева и вятърна енергия за 2024 г. на енергийните общности в одитираните държави членки. В **Полша** и **Италия** през януари 2025 г. те са допринесли за около 0,1 % от мощностите за производство на слънчева енергия и 0,01 % от тези за производство на вятърна енергия. Техният принос е по-висок в **Нидерландия** — 1,5 % и 3,2 %. Комбинираната енергия на тези общности би могла да захранва голям град в **Нидерландия** и малък град в **Полша** или **Италия**. Единствената енергийна общност в **Румъния** не произвежда електроенергия.

⁴ CE Delft, *The potential of energy citizens in the European Union*, септември 2016 г.

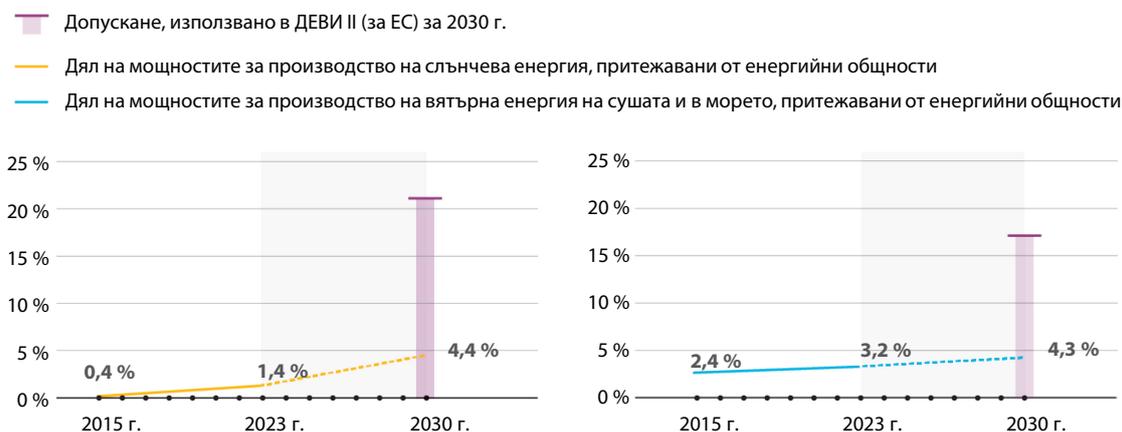
Фигура 5 | Принос на енергийните общности към мощностите за производство на възобновяема слънчева и вятърна енергия в одитираните държави членки (2024 г.)

Източник: ЕСП, въз основа на данни на Евростат, националния регулаторен орган и Министерството на климата и околната среда в Полша, [фондация Hier](#) в Нидерландия, Gestore dei Servizi Energetici (GSE) в Италия и Министерството на енергетиката в Румъния.

26 През 2024 г. консултантската организация CE Delft⁵ е публикувала четири прогнози за потенциала на енергийните кооперативи до 2030 г. в **Нидерландия**, като е използвала данни за 2023 г. Нидерландските енергийни кооперативи вече са добре развити, което прави прогнозата по-надеждна от тази, представена в [оценката на въздействието на Комисията от 2016 г.](#) Анализът на ЕСП (вж. [фигура 6](#)) показва, че енергийните кооперативи в **Нидерландия** биха могли да допринесат за около **4,4 % от мощностите за производство на слънчева енергия** и **4,3 % от мощностите за производство на вятърна енергия** през 2030 г. — много под предвидените през 2016 г. 21 % и 17 %.

Фигура 6 | Дял на мощностите за производство на енергия от възобновяеми източници, притежавани от енергийни общности в Нидерландия

Забележка: ЕСП коригира анализа на CE Delft, като добави националните мощности за вятърна енергия от разположени в морето инсталации (които не са включени в изчисленията на организацията) и прие, че енергийните кооперативи не притежават такива активи поради свързаните с тях разходи. ЕСП също така използва най-реалистичния сценарий според CE Delft.

Източник: Анализ на ЕСП, въз основа на публикации, *„Потенциалът на гражданите в областта на енергетиката в Европейския съюз“*, CE Delft, 2016 г.; *„Потенциални енергийни общности. „Проучване на потенциала на енергийните общности в Нидерландия“*, CE Delft, 2024 г.; *„Мощности за производство на електроенергия от възобновяеми източници и отпадъци“*, Евростат, 2025 г.; *„Рамка за развитие на вятърната енергия от разположени в морето инсталации“*, възложена от Съвета на министрите на Нидерландия, 2022 г.

27 В обобщение ЕСП счита, че очакваният принос на енергийните общности за мощностите за производство на енергия от възобновяеми източници, прогнозиран в [оценката на въздействието на ДЕВИ II от 2016 г.](#), е прекалено оптимистичен.

⁵ CE Delft, *Potential energy communities. Study into the potential of energy communities in the Netherlands*, октомври 2024 г.

Целта на ЕС е амбициозна, но не е съотносима и измерима и не е получила подкрепа на национално ниво

- 28** Комисията е включила цел за енергийните общности в [стратегията на ЕС за слънчевата енергия](#): „ЕС и държавите членки ще работят заедно за създаване на поне една основана на възобновяеми източници енергийна общност във всяка община с население над 10 000 жители до 2025 г.“ Комисията е пояснила, че тази цел е резултат от политически повтарящ се процес. Тя е взела предвид становищата на Европейския парламент⁶ и [документа за изразяване на позиция](#) на организациите REScoop.eu и Energy Cities⁷, получени при консултациите със заинтересованите страни във връзка със стратегията на ЕС за слънчевата енергия. ЕСП не откри обосновка на начина на определяне на целта на ЕС, предложена от Комисията, нито в стратегията на ЕС за слънчевата енергия, нито в оценката на въздействието от 2016 г., нито в друг публичен или вътрешен документ на Комисията.
- 29** ЕСП провери дали тази цел е конкретна, измерима, достижима, съотносима и обвързана със срокове (SMART). Според ЕСП целта на ЕС е амбициозна, което показва, че ЕС подкрепя развитието на енергийните общности. Целта е също така **конкретна** (брой на основаните на възобновяеми източници енергийни общности) и **обвързана със срокове** (до 2025 г.).
- 30** Тя обаче е **трудно да бъде измерена**: понятието „основани на възобновяеми източници енергийни общности“, използвано в целта, не съответства на официалните определения на ЕС за енергийните общности (вж. точка **18**). Според Комисията целта обхваща общностите за енергия от възобновяеми източници, но и тези граждански енергийни общности, които произвеждат електроенергия от възобновяеми източници. Освен това липсват насоки, в които да се уточнява какво следва да включва целта — например дали тя да обхваща различни национални определения за енергийните общности, като например енергийните кооперативи в **Нидерландия** и **Полша** (вж. точка **19**) или други организационни форми на колективно потребление на собствена електроенергия.

⁶ Група Verts/ALE, [Писмо до председателя Фон дер Лайен](#), 2022 г., стр. 2—3.

⁷ REScoop.EU и Energy Cities, [Документ за изразяване на позиция относно консултациите във връзка със стратегията на ЕС за слънчевата енергия — общ отговор](#), 2022 г.

31 Комисията също така не е анализирала дали тази цел е **достижима**. Освен това ЕСП счита, че тя не е **съотносима** от гледна точка на очакваните ползи от общностите (вж. [фигура 2](#)). Например в нея нито се определя количествено броят на участващите граждани, нито се измерват мощностите за производство на енергия от възобновяеми източници. Чрез включването и наблюдението на тези два аспекта ще се подчертае по-добре приносът на гражданите за енергийния преход. Тези аспекти са разгледани още в оценката на въздействието на Комисията и се проследяват от някои държави членки (вж. [каре 3](#)). Неправителствената организация REScoop.eu⁸ също така е посочила, че настоящата система за наблюдение не дава достатъчно добра представа за приноса на енергийните общности за производството на енергия от възобновяеми източници или за овластяването на гражданите в енергийния преход.

Каре 3

Примери за държави членки, които следят броя на членовете на общностите и мощностите за производство на енергия от възобновяеми източници

В **Нидерландия** съфинансираната от правителството фондация NIER следи броя на членовете на общностите и мощностите за производство на енергия от възобновяеми източници или изготвя прогнози (въз основа на данни за предходната година или допускане за нисък фиксиран брой членове).

В **Италия** националната агенция за насърчаване на енергията от възобновяеми източници (GSE) следи за всяка общност производствените мощности и вида производство, личните данни на членовете, както и друга информация, като например капацитет за съхранение.

В **Полша** Националният център за подпомагане на селското стопанство следи броя на членовете на всяка енергийна общност, както и производствените мощности и вида производство.

Източник: [уебсайт на Nier](#); [уебсайт на GSE](#); [уебсайт на Националният център за подпомагане на селското стопанство](#).

⁸ REScoop.eu, [Отговор на поканата на Комисията за предоставяне на данни относно Енергийния пакет за гражданите](#), септември 2025 г., стр. 18.

- 32** Съгласно [Регламента относно управлението на Енергийния съюз](#)⁹ от държавите членки се изисква да включат в своите национални планове в областта на енергетиката и климата (НПЕК), „ако е приложимо, [...] национални криви и цели, включително [за] общностите за възобновяема енергия“. ЕСП провери дали правителствата са подкрепили целта на ЕС, като са я отразили в своите НПЕК.
- 33** ЕСП установи, че в насоките на Комисията¹⁰ няма изискване за задължително включване на цели за енергийните общности в НПЕК в съответствие с формулировката на Регламента. В резултат на това само **Италия** и **Полша** са отразили цели за енергийните общности в своите планове (вж. [каре 4](#)), но те не съответстват изцяло на целта на ЕС. В препоръките на Комисията относно проектите на НПЕК не се засяга въпросът за липсата на цели за енергийните общности в случаите, където такива не са заложили или не са съгласувани, тъй като съгласно [Регламента относно управлението на Енергийния съюз](#) няма правно изискване за формулиране на национални цели.

⁹ [Регламент \(ЕС\) 2018/1999](#) относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, приложение I.

¹⁰ Европейска комисия, [Известие на Комисията относно насоките за държавите членки за актуализиране на националните планове в областта на енергетиката и климата за периода 2021—2030 г., 2022 г.](#); аотиран образец съгласно приложение I (част I, раздел A) от Регламента относно управлението на Енергийния съюз за изготвянето на актуализираните НПЕК.

Каре 4

Цели за енергийните общности в Италия и Полша

В своя НПЕК **Италия** посочва мярка по Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) на стойност 2,2 млрд. евро, насочена към колективно потребление на собствена електроенергия и общности за енергия от възобновяеми източници в общини с по-малко от 5 000 жители, като целта е до 2026 г. да се развият мощности за енергия от възобновяеми източници от най-малко 2 GW. Тя обаче не е приведена в съответствие с целта на ЕС, която е определена за общини с население над 10 000 жители, и в нея не е заложена цел за броя на общностите. През юли 2025 г. **Италия** е **разширила** целта по МВУ, така че да бъдат обхванати общините с население до 50 000 жители.

Полша е изчислила, че може да има 300 енергийни общности — една трета от общо 881 полски общини с над 10 000 жители — до 2030 г., а не до 2025 г., както е заложено в целта на ЕС.

Източник: Окончателен актуализиран НПЕК на Италия, юни 2024 г.; проект на актуализиран НПЕК на Полша, март 2024 г. (окончателният актуализиран НПЕК не е публикуван).

- 34** Като цяло ЕСП установи, че Комисията е формулирала целта на ЕС за енергийните общности въз основа на консултации със заинтересованите страни, но не откри обосновка за начина на определяне на тази цел. Въпреки че целта е амбициозна, конкретна и обвързана със срокове, тя не е напълно съотнесима и е трудна за измерване, а Комисията не е анализирала дали тя е достижима. Освен това целта на ЕС не е отразена напълно в НПЕК на държавите членки, което показва слаба национална ангажираност. Има риск тези ограничения да подкопаят ефективността на политиката на ЕС.

Извършваното наблюдение е непълно, а целта на ЕС за 2025 г. е малко вероятно да бъде постигната

- 35** ЕСП провери дали Комисията е създавала система за наблюдение въз основа на надеждни и последователни данни, за да следи напредъка към постигането на целта на ЕС в съответствие с [ангажмента на Комисията](#)¹¹ да „наблюдава ежегодно напредъка в изпълнението на настоящата инициатива“. ЕСП също така провери дали тя е докладвала за напредъка по тази цел.
- 36** ЕСП установи, че през 2024 г., за да следи броя на енергийните общности, Комисията е използвала списък на тези общности, изготвен на *ad hoc* принцип от външен изпълнител. Този списък включва общности, които не са учредени в съответствие с определенията на ЕС, например около 700 енергийни кооператива в **Нидерландия** (вж. точка **19**), и организационни структури за колективно потребление на собствена електроенергия, например в **Полша**. В него също така не се посочва кои общности са „основани на възобновяеми източници“. Комисията е наясно с тези недостатъци и планира да коригира списъка чрез [Центъра за граждански консултации в областта на енергетиката](#) — инициатива на ЕС, която предоставя техническа помощ на гражданите и местните заинтересовани страни, като например енергийните общности. Комисията не е съпоставила енергийните общности с населението на общините, в които те се намират, за да наблюдава напредъка по отношение на целта на ЕС. Тя планира да направи това през 2026 г. — след крайния срок, определен за постигане на целта. Към декември 2025 г. Комисията не беше публикувала доклад за напредъка към постигането на целта на ЕС.

¹¹ Европейска комисия, [Стратегия на ЕС за слънчевата енергия \(COM \(2022\) 221\)](#).

- 37** ЕСП установи, че нито една от одитираните държави членки не следи националния напредък към постигането на целта на ЕС чрез съпоставяне на енергийните общности с населението на общините. **Полша** и **Италия** поддържат регистър, проверяват дали общностите отговарят на националните правни изисквания и актуализират своя регистър всяка седмица или всеки месец. В **Нидерландия** **HIER**¹² ежегодно актуализира своя списък на енергийните кооперативи, като проверява техния устав и състояние на дейността. **Румъния** не поддържа регистрационна система или списък на общностите. Освен това нито **Нидерландия**, нито **Полша** са издали насоки, в които да се пояснява дали кооперативите, които не са учредени в съответствие с определенията на ЕС, следва да бъдат регистрирани по същия начин (вж. точка **30**). Комисията е предоставила някои насоки на държавите членки¹³ относно регистрирането на общностите, но тези насоки не са били съсредоточени в достатъчна степен върху ключовите елементи, необходими за извършването на мониторинг на нивото на ЕС (например дали общностите са основани на възобновяеми източници).
- 38** Липсата на систематично наблюдение, основано на надеждни и последователни данни, възпрепятства способността на националните органи и органите на ЕС да анализират напредъка към постигането на целта на ЕС, да предприемат коригиращи действия, ако има вероятност целта да не бъде постигната, и да адаптират политиките в съответствие с това.
- 39** ЕСП провери дали в началото на 2025 г. ЕС е бил на път да постигне целта си. Одиторите основаха своите проверки на списъка, който е бил предоставен на Комисията през ноември 2024 г. и който обхваща всички държави членки. Въпреки че има някои недостатъци (вж. точка **36**), според ЕСП това е най-добрият списък на общностите, който съществува понастоящем. ЕСП го актуализира с данните, събрани от одитираните държави през март 2025 г. И накрая, одиторите направиха съпоставка между общностите и общините с над 10 000 жители, за да оценят напредъка към постигането на целта на ЕС.

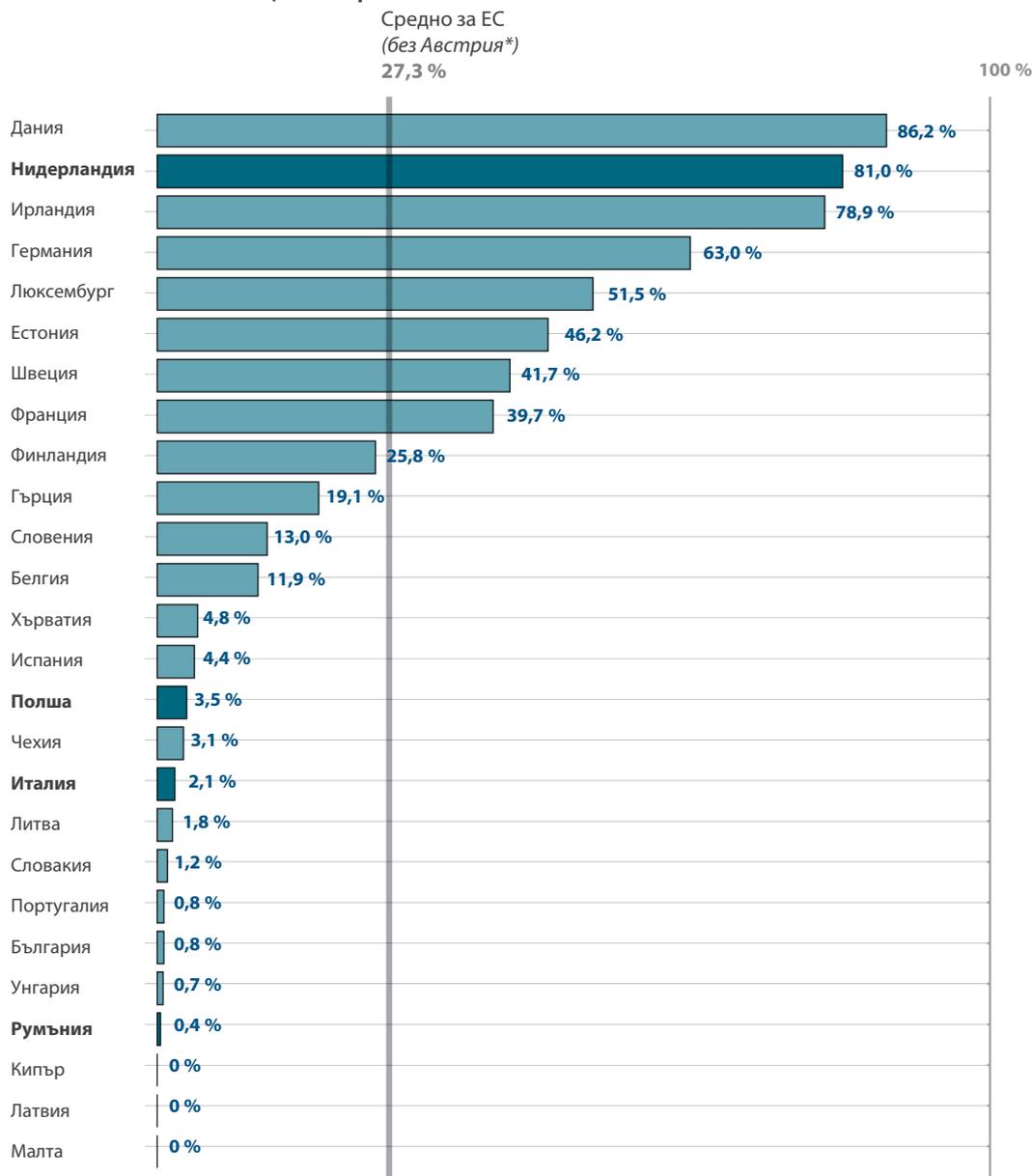
¹² HIER, *Lokale Energie Monitor*, 2024 г.

¹³ Вж. например: Европейска комисия, *A roadmap to developing a policy and legal framework that enables the development of energy communities*, стр. 40—44.

40 Както се вижда на [фигура 7](#), Дания, **Нидерландия** и Ирландия са постигнали добър напредък в изпълнението на целта на ЕС. Други държави са постигнали по-слаб напредък: например енергийна общност е имало в по-малко от 10 % от общините с население над 10 000 жители в **Полша, Италия и Румъния**. Средно ЕС е постигнал около 27 % от целта си.

Фигура 7 | Напредък по отношение на целта на стратегията на ЕС за слънчевата енергия

Процент на общините с над 10 000 жители с поне една енергийна общност, основана на възобновяеми източници на енергия

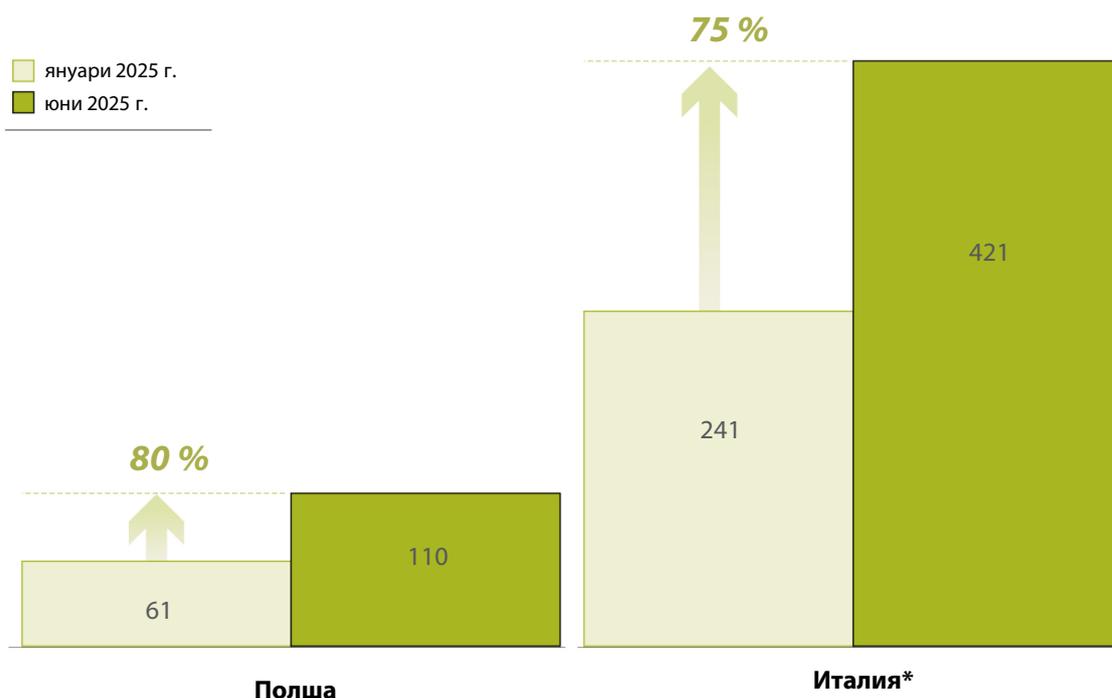

* Базата данни TANDEM не съдържа данни за местоположението на австрийските енергийни общности.

Източник: ЕСП, въз основа на списъка по проекта TANDEM (ноември 2024 г.), актуализиран с данни от националните регистри в Нидерландия, Полша, Италия и Румъния през март 2025 г., и базата данни на Евростат за местните административни единици от 2023 г., показваща населението по административни единици.

41 Въпреки това през периода януари — юни 2025 г. енергийните общности в **Полша** и **Италия** са се увеличили бързо, съответно с 80 % и 75 % (вж. [фигура 8](#)). Броят на кооперативите е останал относително стабилен в **Нидерландия** (688 през 2023 г. и 702 през 2024 г.; все още няма данни за 2025 г.), тъй като вече е бил висок, и е останал непроменен в **Румъния** (една енергийна общност). Този динамичен растеж дава основание за положителна прогноза за по-нататъшното развитие на енергийните общности. Въпреки че не може да бъде установена пряка причинно-следствена връзка, финансовите стимули в **Полша** (например намаляването на таксите за мрежата) и мерките в **Италия** (включително субсидии по МВУ, оперативни правила, подобрени насоки, опростена регистрация, разширена допустимост и увеличени зони за споделяне на енергия) вероятно са допринесли за растежа на енергийните общности.

Фигура 8 | Развитие на броя на енергийните общности в периода от януари до юни 2025 г.

* Брой на „конфигурациите“, т.е. групи лица, споделящи енергия в различни общини.

Източник: ЕСП, въз основа на регистрите на Полша и Италия.

Одитираните държави членки не са създали всички необходими условия за развитие на енергийните общности

Транспонирането на директивите на ЕС е непълно

- 42** Държавите членки са били задължени да транспонират Директивата относно вътрешния пазар на електроенергия до 31 декември 2020 г., а ДЕВИ II — до 30 юни 2021 г. Комисията отговаря за осъществяването на надзор върху прилагането на правото на ЕС от държавите членки и за предприемането на подходящи действия за налагане на спазването му. ЕСП провери дали правителствата са транспонирали и двете директиви навреме и дали Комисията е предприела мерки във връзка със забавянията или непълното транспониране.
- 43** Беше установено, че четирите одитирани държави членки са декларирали пълно транспониране на ДЕВИ II и на Директивата относно вътрешния пазар на електроенергия. Техните декларации обаче са направени от пет месеца до почти четири години след крайните срокове за транспониране. Според проверките на Комисията за транспониране, от четирите одитирани държави членки само **Италия** е доказала транспонирането на всички членове за енергийните общности на двете директиви към юли 2025 г. **Полша** и **Румъния** са доказали, че са транспонирали всички разпоредби на Директивата относно вътрешния пазар на електроенергия, но не и разпоредбите на ДЕВИ II.
- 44** Комисията е предприела последващи действия във връзка с липсата на транспониране, като е изпратила официални уведомителни писма и мотивирани становища. Към юни 2025 г. обаче Съдът на Европейския съюз не е бил сезиран от Комисията за нито един от останалите четири случая на нетранспониране (нетранспониране на ДЕВИ II за **Нидерландия**, **Полша** и **Румъния** и нетранспониране на Директивата относно вътрешния пазар на електроенергия за **Нидерландия**).
- 45** Непълното или забавено транспониране не само подкопава намерението на законодателя по отношение на директивите, но също така създава несигурност за заинтересованите страни, които желаят да участват в енергийна общност или да стартират такава инициатива.

Половината от одитираните държави членки са докладвали за задължителната оценка на пречките, която е следвало да се извърши на национално ниво

- 46** ДЕВИ II изисква правителствата да направят оценка както на пречките, така и на потенциала за развитие на общностите за енергия от възобновяеми източници. Тези оценки следва да съдържат информация за пречките, пред които са изправени енергийните общности в цяла Европа, и да подпомогнат основаното на факти създаване на политики на национално равнище. ЕСП провери дали одитираните държави членки са докладвали за своите оценки и анализира тези, които са били извършени.
- 47** Комисията е събрала оценки от 11 държави членки (41 %). Според нея обаче част от тях не отговарят на изискванията на ДЕВИ II: някои са твърде общи (напр. мощности за производство на енергия от възобновяеми източници като цяло) или ограничени по обхват (напр. оценка на пречките, но не и на потенциала). Комисията е използвала тези доклади за:
- изготвяне на доклада за [пречките и движещите сили](#);
 - избора на теми за заседанието „[Съгласувани действия във връзка с Четвъртата директива за енергията от възобновяеми източници](#)“.
- 48** В **Нидерландия** фондация *Hier* е публикувала [оценка на пречките](#)¹⁴ през 2023 г. и 2024 г. През април 2024 г. нидерландските органи са докладвали в [писмо до Парламента](#) относно планираните действия за преодоляване на тези пречки. Министерството на климата и околната среда на **Полша** е публикувало изискваната [оценка](#) през 2024 г. (вж. [каре 5](#)). **Италианското** министерство на околната среда и енергетиката е посочило, че работи по елементите на такава оценка. То обаче нито е изготвило, нито е публикувало официален доклад. В двата доклада, представени от **Румъния**, се разглеждат пречките пред навлизането на пазара само за новото производство на електроенергия от възобновяеми източници като цяло, но не се посочват специфичните пречки, пред които са изправени енергийните общности. Освен това в докладите не се оценява потенциалът за развитие на общностите за енергия от възобновяеми източници.

¹⁴ HIER, [Knelpunteninventarisatie energiecoöperaties](#), 2024 г.

Каре 5

Примери за пречки, посочени от Министерството на климата и околната среда на Полша

- **Правната рамка** за енергийните общности е фрагментирана между множество законодателни актове, не предоставя ясно тълкуване, често се променя и е белязана от прекален формализъм. Това създава правна несигурност и увеличава административните разходи и разходите по спазване на правилата.
- Поради лошото състояние на местните електроенергийни мрежи енергийните кооперативи често се сблъскват със забавяния или откази от страна на операторите на мрежи, когато поискат **свързване на нови инсталации за енергия от възобновяеми източници**.
- **Схемите за финансова подкрепа** се считат за неподходящи, прекалено сложни и труднодостъпни. Кооперативите срещат трудности при получаването на заеми поради ограничената информация за финансовото им състояние и ниската им кредитоспособност.

Източник: ЕСП, въз основа на Анализ на правните, административните и организационните пречки, възпрепятстващи развитието на енергийните общности, 2024 г., Министерство на климата и околната среда на Полша.

49 Поради това ЕСП констатира, че само половината от одитираните държави са докладвали за своята оценка на пречките пред енергийните общности и техния потенциал за развитие. При липсата на такива оценки съществува риск както националните действия, така и действията на ЕС да загубят своята ефективност, което ще забави разрастването на енергийните общности.

Издадени са насоки, но прилагането им без експертна помощ често е трудно

50 Комисията следва да осигури насоки (напр. ръководство, форуми за обмен на информация и обучение) на държавите членки относно подпомагането на развитието на енергийните общности. На свой ред националните органи следва да осигурят насоки и инструменти (напр. образци на документи, обучение, консултантски услуги и онлайн информация), за да се улеснят гражданите, малките предприятия и местните органи при създаването и управлението на енергийни общности. ЕСП провери дали Комисията и държавите членки са публикували ясни насоки в подкрепа на развитието на енергийните общности.

51 Европейската комисия е подпомогнала националните органи и енергийните общности, като е организираща прояви (вж. примерите в [каре 6](#)) и е предоставила насоки, например чрез [хранилището на данни за енергийните общности](#): тя е публикувала насоки относно [пречките и движещите сили, единните звена за контакт и споделянето на енергия](#). Комисията планира някои актуализации през 2026 г., включително преразглеждане на доклада за пречките в ЕС като цяло и издаване на нови насоки чрез [Центъра за граждански консултации в областта на енергетиката](#).

Каре 6

Примери за прояви на Комисията, посветени на енергийните общности

Годишният [Граждански енергиен форум](#) дава възможност за обмен на най-добри практики по въпроси, свързани с потребителите, включително с енергийните общности.

Съфинансираното по програма „Хоризонт 2020“ и изпълнявано от 2021 г. до 2026 г. [Съгласувано действие във връзка с Директивата за енергията от възобновяеми източници IV¹⁵](#) позволява на държавите да обменят опит относно изпълнението на ДЕВИ II.

Комисията също така е организираща *ad hoc* семинари, например относно разпоредбите на Директивата относно вътрешния пазар на електроенергия, касаещи гражданските енергийни общности — през май 2022 г., и относно потреблението на собствена електроенергия, активните клиенти и енергийните общности — през май 2025 г.

52 В четирите посетени от ЕСП държави членки националните органи като цяло са удовлетворени от подкрепата на Комисията. Те обаче считат, че би било полезно да има по-голям обмен на най-добри практики и съобразена с нуждите подкрепа, например за изготвянето на вторично законодателство.

¹⁵ CA-RES IV, [Съгласувано действие във връзка с Директивата за енергията от възобновяеми източници](#), проект по „Хоризонт 2020“, 2021—2026 г.

- 53** Националните правителства също така са предоставили насоки за подкрепа на развитието на енергийните общности. **Нидерландия** съфинансира две организации, **Energie Samen** и **HIER**, които подпомагат енергийните общности с обучение, образци на документи и съобразени с техните нужди административни услуги. Общностите, с които бяха проведени консултации чрез фокусните групи, считат тази подкрепа за достатъчна и подходяща за техните нужди. Двете посетени от ЕСП общности обаче срещат трудности при получаването на навременна подкрепа от общинските администрации поради липса на местен експертен опит. Този проблем беше **изтъкнат** също и от неправителствени организации (НПО) в **Италия** и **Полша**¹⁶.
- 54** В **Полша** няколко програми са имали за цел да насърчат развитието на общностите (напр. схемата за **заеми „Енергия за селските райони“**, проектът **RENALDO** и **насоките COMMENCE**). В рамките на тези инициативи са били изготвени наръчници, инструменти за изчисляване и материали за обучение. Въпреки тези усилия половината от общностите, с които бяха проведени консултации чрез фокусната група, считат, че не получават достатъчно подкрепа или че насоките са твърде сложни. НПО, с които ЕСП се срещна, потвърдиха, че подкрепата е разпокъсана и не е достъпна за неспециалисти.
- 55** В **Италия** уебсайтът на GSE¹⁷ съдържа обяснителни видеоклипове, правни образци и интерактивни инструменти за регистриране и управление на общности. Националните органи също така са организирали прояви за повишаване на осведомеността. Обсъжданията на ЕСП с енергийните общности и други заинтересовани страни показват, че общностите считат насоките за подробни и добре структурирани, но че използването им често изисква професионално тълкуване. Въпреки че през 2023 г. **Италия** е създала национална обсерватория за разпространение на добри практики, тя не е постигнала резултати към момента на одита на ЕСП.

¹⁶ Life Loop, ConnectHeat, Comanage, Tandems, *Enabling frameworks for energy communities: a state of play*, Energy Cities, 2025 г., стр. 21 и 24.

¹⁷ GSE, *Autoconsumo – elenco delle configurazioni*.

- 56** В Румъния Националният регулаторен орган (НРО) в областта на енергетиката¹⁸ предоставя информация при поискване, но към април 2025 г. не бяха предоставени конкретни материали, които да са публично достъпни. През 2025 г. е започнала да функционира мрежа от 42 единни звена за контакт. Министерството на енергетиката е заявило, че след приемането на вторично законодателство ще бъдат разработени допълнителни насоки.
- 57** Като цяло насоките на Комисията ефективно са подпомогнали държавите членки и гражданите при развитието на енергийните общности. В Нидерландия, където още преди десет години са съществували над сто кооператива — националното подпомагане е добре структурирано, практически и леснодостъпно. За разлика от това в Полша, Италия и Румъния наличната информация е по-разпокъсана или по-трудна за използване без експертна подкрепа, което създава пречки за нововъзникващите общности.

Участието на гражданите и приобщаването на уязвимите домакинства все още не е на необходимото ниво

- 58** Увеличаването на участието на гражданите и създаването на ползи за уязвимите домакинства е една от заявените от Комисията цели по отношение на енергийните общности (вж. *фигура 2*). В съответствие с ДЕВИ II Комисията и държавите членки е трябвало да осигурят участието на гражданите в общностите. Отдаването на приоритет на физическите лица като членове спомага за повишаване на общественото одобрение на проектите за енергия от възобновяеми източници¹⁹. В ДЕВИ II от държавите членки се изисква също така да осигурят възможност на уязвимите домакинства за достъп до общностите. ЕСП анализира дали Комисията е издала правни разпоредби или насоки за насърчаване на участието на гражданите и уязвимите домакинства и дали държавите членки са въвели законодателство или мерки в подкрепа на тази цел.

¹⁸ Национален регулаторен орган в областта на енергетиката (ANRE), anre.ro – *Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei*.

¹⁹ Напр. *Effects of trust and public participation on acceptability of renewable energy projects in the Netherlands and China*, ScienceDirect, 2019 г.

- 59** Първоначалното законодателно предложение на Комисията²⁰ включва минимален праг за членство на гражданите в общности за енергия от възобновяеми източници, но това изискване не е запазено в окончателната директива. В тълкувателните насоки на Комисията на държавите членки се дава възможност да въведат по-строги национални изисквания — като например най-малко 51 % от членовете с право на глас да бъдат физически лица — но не им се налага задължение за това. В директивата се подкрепя участието на уязвимите домакинства, като се изисква да им бъде дадена възможност да се присъединят към общностите за енергия от възобновяеми източници. Комисията е предоставила насоки на държавите членки²¹ относно участието на уязвими домакинства, но заинтересованите страни, с които се срещна ЕСП в четирите одитирани държави членки, не бяха запознати с тях. Освен това тези насоки не са били актуализирани, за да се вземат предвид проведените неотдавна изследвания, финансирани от ЕС²², и развитията на политиката, например създаването на Социалния фонд за климата на ЕС.
- 60** Около половината от енергийните общности, които се присъединиха към фокусните групи на ЕСП, имат членове, които са граждани (вж. [фигура 9](#)). От тях 40 % предлагат известна подкрепа на уязвимите домакинства, включително безплатен достъп до слънчева енергия, финансова помощ или съвети за икономии на енергия (вж. [фигура 10](#)).

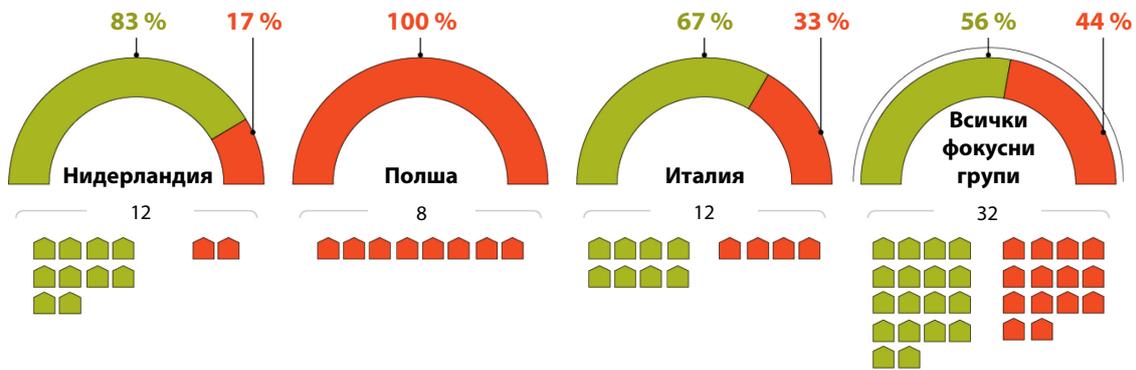
²⁰ Европейска комисия, [COM \(2016\) 767](#), 2016 г.

²¹ Вж. например: Европейска комисия, [Работен документ на службите на Комисията \(SWD/2023/647\) Насоки на ЕС относно енергийната бедност](#), 2023 г.

²² Вж. например: [Territorial Analysis of Decentralised Energy Markets](#), ESPON.

Фигура 9 | Около половината от консултираните енергийни общности имат членове, които са граждани

- Процент на енергийните общности, в които членуват граждани
- Процент на енергийните общности, в които не членуват граждани
- Брой на отговорите от участниците във фокусните групи

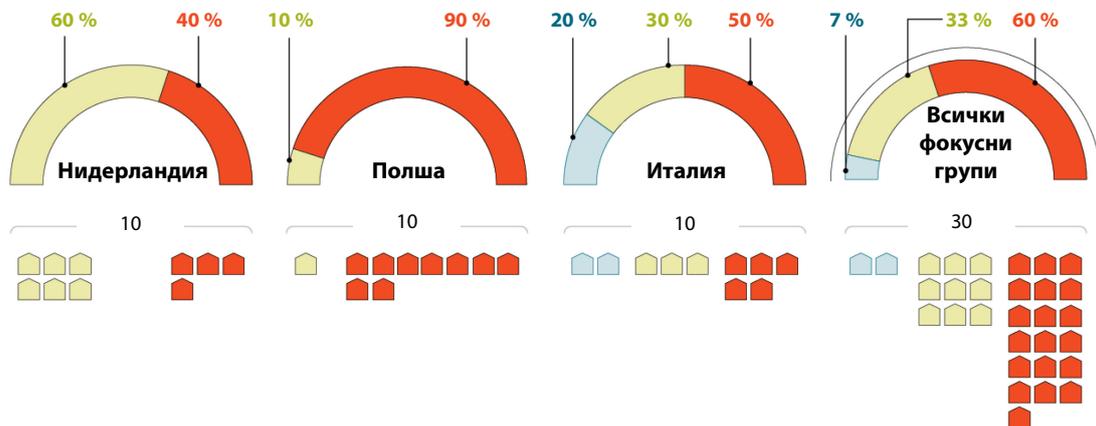

Източник: ЕСП, въз основа на фокусните групи.

Фигура 10 | 60 % от консултираните енергийни общности не предлагат подкрепа на уязвимите домакинства

Какви ползи (ако има такива) осигуряват на уязвимите домакинства?

- Финансови ползи
- Нефинансови ползи
- Не се осигуряват ползи
- Брой на отговорите от участниците във фокусните групи след потвърждение/корекция от ЕСП

Източник: ЕСП, въз основа на консултации с фокусните групи и потвърждаване/коригиране на отговорите чрез проучване в интернет.

- 61** **Нидерландия** не изисква от енергийните кооперативи да включват гражданите или да подкрепят уязвимите домакинства. Тя обаче предлага стимули за включване на гражданите: по Схемата за субсидиране на кооперативното производство на енергия (вж. точка **78**) се изисква определен минимален брой участници за даден проект (един участник на производствени мощности от 5 kW), както и равни права на глас на всички участници. От нидерландските общности, които участваха във фокусните групи, 83 % имат членове, които са граждани, а 60 % предлагат подкрепа на уязвими домакинства.
- 62** В **Полша** няма правно изискване за участието на граждани в енергийните кооперативи, клъстерите или гражданските енергийни общности. Повечето енергийни общности всъщност се състоят изцяло от юридически лица. В случайна извадка от 20 кооператива (от общо 94) само 10 % включват членове, които са граждани. В [полския регистър](#), публикуван през август 2025 г., се посочва, че 127-те кооператива имат средно по 3–4 членове, които са граждани — малкият брой на гражданите показва, че заинтересованите институции преобладават. [Проучване от 2024 г.](#)²³ показва, че участието на местни жители също е твърде слабо. Няма специални разпоредби, свързани с участието на уязвими домакинства. Нито една от полските общности, които участваха във фокусните групи, няма членове, които са граждани, а само една предлага нефинансова подкрепа за уязвимите домакинства.

²³ D. Kostecka-Jurczyk, M. Struś, K. Marak, *The Role of Energy Cooperatives in Ensuring the Energy and Economic Security of Polish Municipalities*, 2024 г.

- 63** В **Италия** няма правно изискване за участието на граждани в енергийните общности и от тях не се изисква да подкрепят уязвимите домакинства. През май 2025 г., за да насърчи физическите лица да участват в общностите за енергия от възобновяеми източници, Италия е разширила допустимостта за физически лица за пълната премийна тарифа за споделена енергия от инсталации, финансирани по МВУ. Преди това допустимостта е била ограничена до публични субекти и субекти с нестопанска цел²⁴. Две трети от **италианските** общности, с които ЕСП проведе консултации чрез фокусните си групи, имат членове, които са граждани, а половината от общностите предоставят подкрепа за уязвимите домакинства. ЕСП установи също така два региона, в които механизмите на Европейския фонд за регионално развитие стимулират приобщаването на уязвимите домакинства: в **един от тях**²⁵ се присъждат допълнителни точки на предложенията за проекти, насочени към социално приобщаване, а в **другия**²⁶ размерът на безвъзмездната финансова помощ се увеличава за енергийните общности, които включват уязвими групи.
- 64** В единствената **румънска** енергийна общност 95 % от членовете са граждани. Няма национално законодателство, което да насърчава включването на граждани. През ноември 2025 г. **Румъния** е приела **законодателство**, което позволява на енергийните общности да предлагат преференциални цени на уязвими потребители и на потребители в положение на енергийна бедност²⁷.

²⁴ Decreto del Ministro dell'ambiente e della sicurezza energetica n° 127, 16 май 2025 г., член 1, параграф 1, буква е), подточка ii.

²⁵ Регион Ломбардия, *Bando RELOAD CER*, 2025 г.

²⁶ Регион Лацио, *Avviso pubblico CER – Allegato al Decreto G17990*, 2024 г.

²⁷ Извънредно правителствено постановление № 59/2025 от 7 ноември 2025 г.

- 65** В Полша, Италия и Румъния липсата на разпоредби или стимули за гарантиране на минимално участие на гражданите увеличава риска дружествата или общините да формират общности само с цел да получат достъп до предвидените ползи. Този риск е изтъкнат от някои НПО, като например [REScoop.eu](https://rescoop.eu)²⁸ и румънския НРО²⁹. Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) е отправил следното предупреждение³⁰: *„Правят се твърде много инвестиции без реален ангажимент или общи ценности на местно равнище, което засилва модела „от горе надолу“, а той носи риск от съпротива сред обществеността“*. Той препоръчва енергийните субсидии да бъдат обвързани с участието на обществеността и да се следи за това наемателите и уязвимите граждани да са включени в енергийните общности.
- 66** Анализът на ЕСП показва, че гражданите не са добре представени в **полските** общности, но са добре представени в **нидерландските, италианските и румънските** енергийни общности, въпреки че в законодателството не се постановява задължителното им участие. Що се отнася до подкрепата за уязвими домакинства, само **Румъния** е приела специално законодателство, а **Италия** предоставя стимули за тази цел. Въпреки че Комисията е предоставила насоки за ангажиране на гражданите, насоките за участието на уязвими домакинства не са били актуализирани, а заинтересованите страни, с които ЕСП се среща, не бяха запознати с тях.

²⁸ REScoop.eu, *Energy communities: building bridges for energy democracy*, май 2024 г.

²⁹ ANRE и Румънски съвет за конкурентоспособност, *Final report on legislative barriers to connecting new renewable electricity capacities to the National Electricity System*, 2023 г., стр. 75.

³⁰ Енергиен пакет за гражданите: ангажираност на гражданите, енергийни общности и „произвеждащи потребители“, Европейски икономически и социален комитет, 2025 г., точка 4.6.

Енергийните общности, в качеството си на производители на енергия от възобновяеми източници, се сблъскват със значителни забавяния при свързването към електроенергийната мрежа

- 67** Въпреки че в правото на ЕС не са определени конкретни срокове за свързване на енергийните общности към електроенергийната мрежа, [ДЕВИ II](#), [Регламент \(ЕС\) 2022/2577 на Съвета](#) и [Директива \(ЕС\) 2023/2413 „ДЕВИ III“](#) съдържат разпоредби за ускоряване на свързванията към мрежата в различен контекст. Поради това ЕСП счита, че операторите на разпределителни системи (ОРС) следва да обработват исканията за свързване към мрежата от енергийните общности толкова бързо, колкото и тези на други производители на енергия от възобновяеми източници, с цел да се установят предвидими срокове за предоставяне на достъп до мрежата, които да се спазват.
- 68** Енергийните кооперативи, които се присъединиха към фокусните групи на ЕСП, посочиха, че средното време за свързване е почти две години (вж. [фигура 11](#)).

Фигура 11 | Времето за свързване към електроенергийната мрежа на енергийните общности, с които бяха проведени консултации, се различава значително в отделните държави, като най-големите закъснения са в Нидерландия

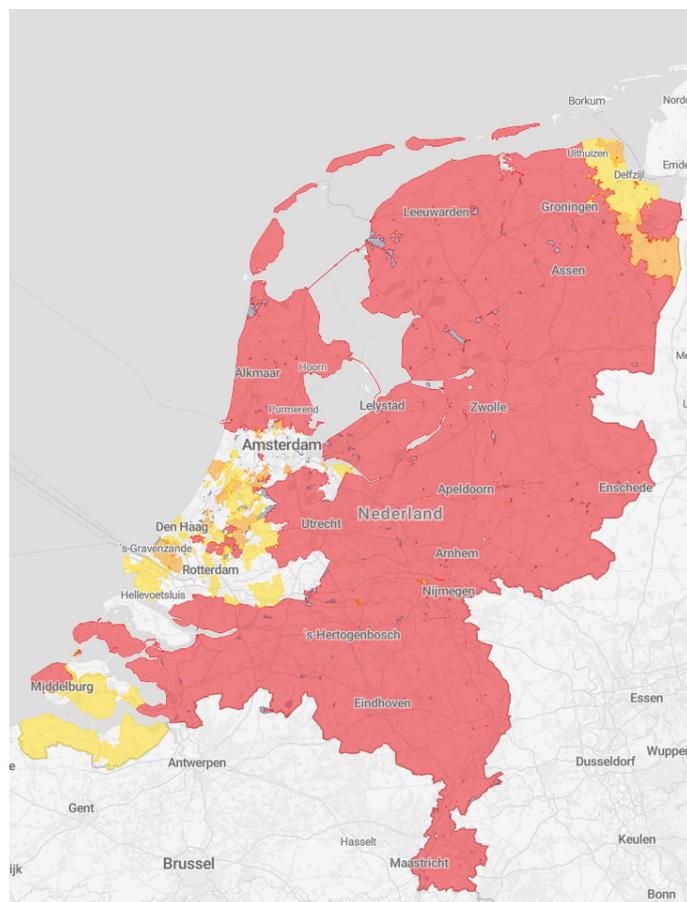

Източник: ЕСП, въз основа на фокусните групи.

69 В законодателството на **Нидерландия** в областта на енергетиката се забранява дискриминацията между различните категории потребители при обработването на искания за свързване към електроенергийна мрежа. За връзки с мощност 50 kW или по-малко достъпът трябва да бъде предоставен в рамките на 84 дни, ако не се изискват изкопни работи, а в противен случай — в рамките на 126 дни. Карта на претоварването на мрежата, изготвена от ОРС, показва обаче, че в по-голямата част от държавата (вж. [фигура 12](#)) претоварването възпрепятства навременното свързване на проекти за енергия от възобновяеми източници, включително на проекти, предложени от енергийните общности. В [нидерландската оценка на пречките за 2024 г.](#) се припомня, че *свързването към електроенергийната мрежа продължава да бъде проблемно*. На участниците във фокусната група на ЕСП са били необходими средно 1 000 дни (3 години), за да бъдат свързани към мрежата. В такива случаи ОРС включват кандидатите за свързване в списък на чакащите, докато проблемът с претоварването бъде разрешен. Един ОРС докладва, че средното време за свързване за нови проекти за енергия от възобновяеми източници се е увеличило от 210 на 280 дни (с 33 %) в периода между 2020 г. и 2024 г. Към 2024 г. [мощности за енергия от възобновяеми източници от над 4 GW](#) са чакали да бъдат свързани към мрежата³¹ — което е достатъчно за снабдяването с електроенергия на три милиона души.

³¹ ABN AMRO, [ESG Economist - Dutch grid delays cost up to EUR 376 million every year](#), септември 2024 г.

Фигура 12 | Претоварване на електроенергийната мрежа в Нидерландия

Източник: Partners in Energie, *Capaciteitskaart – Totaal afname*, посетен през юни 2025 г. © Netbeheer Nederland, © powered by Esri Nederland, © MapTiler, © OpenStreetMap contributors.

- 70** Полша е установила, че закъсненията или отказите от страна на ОРС са основна пречка пред развитието на кооперативите (вж. [капе 5](#)). Въпреки че енергийните кооперативи с микроинсталации (до 50 kW) се ползват от преференциално време за свързване от 30 дни, на участниците във фокусната група на ЕСП са били необходими средно 300 дни (10 месеца), за да бъдат свързани към електроенергийната мрежа.
- 71** Италия не е определила конкретни процедури или приоритети за енергийните общности, въпреки че операторите на мрежи трябва да отдават приоритет на исканията за свързване на инсталации за енергия от възобновяеми източници и да ги обработват в конкретни срокове — например в рамките на 10 дни за слънчеви инсталации с мощност до 200 kW. През 2024 г. обаче средното време за свързване, необходимо на голям ОРС, е било 105 дни. Участниците във фокусната група на ЕСП посочиха средно време от 150 дни (5 месеца) за свързване към мрежата.

- 72** В Румъния няма специална процедура за енергийните общности. За мощности под 400 kW OPC разполагат с 20 дни за свързване на нови произвеждащи потребители или съществуващи такива, когато не са необходими допълнителни строителни работи. В противен случай те разполагат с до 62 дни.
- 73** Енергийните общности, с които ЕСП проведе срещи, заявиха, че дори когато са свързани към мрежата, OPC биха могли да изключат връзката им, в случай че производството на електроенергия надвишава капацитета на мрежата. Например в Полша електроенергия от възобновяеми източници от 600 GWh е била ограничена през първата половина на 2025 г.³² — което представлява увеличение с 34 % спрямо същия период през 2024 г. Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия е изчислила, че претоварването на електроенергийната мрежа в ЕС е коствало 4 млрд. евро през 2023 г. Съвместният изследователски център на Комисията е изчислил, че електроенергия от възобновяеми източници в ЕС с обем между 111 и 310 TWh би могла да бъде ограничена поради претоварване на мрежата през 2040 г.

³² A. Vassileva, *Poland adds 637 MW of solar capacity in Q1*, Renewables Now, юли 2025 г.

74 Изследователите³³ твърдят, че чрез доближаване на производството на енергия до потреблението енергийните общности могат да помогнат за облекчаване на претоварването на мрежата³⁴, намаляване на необходимостта от пренос на електроенергия на дълги разстояния³⁵ и по този начин за намаляване на загубите на енергия³⁶. Комисията също така е подчертала, че потреблението на собствена електроенергия може да бъде от полза за електроенергийната мрежа³⁷. Въпреки това, за да се увеличат максимално тези ползи, произведената енергия следва да се консумира в рамките на общността в реално време (т.е. във всяка секунда, през която се генерира енергия)³⁸. Това обикновено не е случаят: моделите на производство на енергийните общности (като например върхово генериране на слънчева енергия по обяд и спиране през нощта) не съответстват на типичните модели на потребление (които достигат върхната си точка рано сутрин и рано вечер).

³³ P. Ponnaganti, N. Andreadou, A. Purvins and M. Masera. *Flexibility provisions through local energy communities: A review*, *Next Energy*, том. 1, брой 2, статия 100022, 2023 г.

³⁴ *Trading in smart energy communities: the more the merrier?*, CWI, февруари 2024 г.

³⁵ S. E. Berggren, E. Olausson, K. Tews, P. D. Lund, M. B. Blarke et al., *Energy Communities*, Nordic Energy Research, 2023 г.

³⁶ I. Diahovchenko и L. Petrichenko, *Assessment of energy losses in power distribution systems with individual prosumers and energy communities*, *The Journal of Engineering*, 2023 г.

³⁷ *In focus: Energy communities to transform the EU's energy system*, Европейска комисия, декември 2022 г.

³⁸ Knirsch, F., Langthaler, O. и Engel, D., *Trust-less electricity consumption optimization in local energy communities*, *Energy Informatics*, 2019 г.

75 ОРС, с които ЕСП се срещна в **Нидерландия** и **Полша**, подчертаха, че биха били готови да свържат по-бързо към мрежата нови активи за електроенергия от възобновяеми източници, ако производството на енергия бъде съчетано с т. нар. „реакция на потреблението“, преразпределение на натоварването или акумулиране на енергия, тъй като това би намалило претоварването на мрежата. Научните изследвания³⁹, както и заинтересованите страни,⁴⁰ са подчертали също така необходимостта от съчетаване на разработването на активи за производство електроенергия от възобновяеми източници с такива услуги за гъвкавост, и по-специално за съхранение, за да се балансира търсенето и предлагането всяка секунда, да се намали претоварването на мрежата по време на пиковите часове и да се увеличи собственото потребление. Комисията също е подчертала значението на преразпределението на натоварването⁴¹ и комбинирането на соларни покриви със съоръжения за акумулиране на енергия⁴². Тя е започнала и действия, например в рамките на [преразглеждането на правилата на ЕС за енергията от възобновяеми източници](#) и [предложението си от 2025 г. относно ускоряването на процедурите за издаване на разрешителни](#), с цел да се подпомогне съхранението на енергия. Тези мерки обаче не са насочени конкретно към енергийните общности. ЕСП установи, че в **Полша** се очаква клъстерите (но не и кооперативите или гражданските енергийни общности) да се възползват от намалени тарифи за инсталиране на съоръжения за акумулиране на енергия, след като съответната мярка бъде приета от Комисията. Одиторите не откриха такива стимули в другите одитирани държави членки. **Нидерландия** е признала, че *понастоящем енергийните общности не разполагат с конкретни финансови стимули за постигане на съответствие между търсенето и предлагането и за оптимизиране на системата, което потенциално би могло да изостри претоварването на мрежата*⁴³.

³⁹ P. Ponnaganti, N. Andreadou, A. Purvins и M. Maser, *Flexibility provisions through local energy communities: A review*, Nexus Energy, том 1, статия 100022, 2023 г.

⁴⁰ REScoop.eu, *Response to the Commission's call for evidence on the Citizens Energy Package*, септември 2025 г., стр. 5 и стр. 32—34.

⁴¹ *In focus: Energy communities to transform the EU's energy system*, Европейска комисия, декември 2022 г.

⁴² Европейска комисия, *Стратегия на ЕС за слънчевата енергия*, 2022 г.

⁴³ Писмо от министъра по въпросите на климата и екологосъобразния растеж до председателя на Втора камара на Кралство Нидерландия (парламента), *The role of energy communities in the energy system*, септември 2025 г.

76 Като цяло ЕСП не откри данни за дискриминация срещу енергийните общности при обработването на техните искания за присъединяване към електроенергийната мрежа. Закъсненията и отказите за свързване към мрежата поради претоварването ѝ обаче забавят развитието на енергийните общности в **Нидерландия и Полша**. Според проучванията, ОРС и Комисията един от начините за ускоряване на тези свързвания е енергийните общности да предоставят услуги за гъвкавост.

Финансовите стимули за енергийните общности дават възможност да се постигнат периоди на възвръщаемост, които съответстват на амбицията на стратегията на ЕС за слънчевата енергия

77 Липсата на предвидимо и достъпно финансиране е призната като основна пречка за енергийните общности, особено по време на ранните етапи на разработване на проектите. За да се преодолее това, в [стратегията на ЕС за слънчевата енергия](#) се изисква държавите членки да установят стабилни рамки за подпомагане на покривните уредби — типичния енергиен източник за общностите — въз основа на предвидими периоди на възвръщаемост от под 10 години. В съответствие с ДЕВИ II и Директивата относно вътрешния пазар на електроенергия енергийните общности следва също така да подлежат на „отразяващи разходите такси за мрежата“, което означава, че те не следва да плащат такси за разходи, които не причиняват, нито да получават освобождавания, които биха прехвърлили несправедливо финансовата тежест върху други ползватели на мрежата без достъп до собствено потребление.

78 ЕСП анализира дали финансовите стимули за енергийните общности в одитираните държави членки са дали възможност за постигане на разумни периоди на възвръщаемост. В [таблица 1](#) са обобщени финансовите стимули за енергийните общности в посетените от ЕСП държави членки.

Таблица 1 | Обобщение на финансовите стимули, специфични за енергийните общности

Държава членка	Освобождавания от такси за електроенергийната мрежа	Схеми за подпомагане
Нидерландия	Не е приложимо	<ul style="list-style-type: none"> ● Револвиращи фондове за развитие ● Преференциална премия за произведена енергия
Полша	<ul style="list-style-type: none"> ● Кооперативи: Освобождаване от такси за енергия от възобновяеми източници, капацитет, комбинирано производство и разпределение ● Клъстери: Освобождаване от такси за енергия от възобновяеми източници и комбинирано производство на енергия, намаления на таксата за услугите по разпределение ● Граждански енергийни общности: Не е приложимо 	<ul style="list-style-type: none"> ● Кооперативи и клъстери: Подкрепа по МВУ за инфраструктура за енергия от възобновяеми източници ● Кооперативи: Нетно отчитане ● Граждански енергийни общности: Не е приложимо
Италия	Променливият компонент на тарифата за пренос подлежи на възстановяване за електроенергията, която се споделя в рамките на общността	<ul style="list-style-type: none"> ● Преференциална премия за споделената енергия ● Подкрепа по МВУ за инфраструктура за енергия от възобновяеми източници
Румъния	Не е приложимо	Не е приложимо

Източник: ЕСП.

79 Нидерландия не предлага освобождаване от такси за мрежата, но съществуват два вида схеми за подпомагане, специфични за енергийните кооперативи:

- револвиращ фонд за развитие, по който се предоставят заеми на енергийни кооперативи за първоначалните разходи за проекти за вятърна и слънчева енергия (вж. [каре 7](#));
- Схема за субсидиране на кооперативното производство на енергия — преференциална премия, изчислявана ежегодно, която има за цел инсталациите на енергийните кооперативи да станат печеливши.

Каре 7

Фонд за развитие на производството на енергия от възобновяеми източници в Нидерландия

Кооперативите могат да кандидатстват за безлихвени заеми (от 10 000 евро до 300 000 евро в зависимост от етапа на проекта; до 80 % от разходите за разработване на проекти за вятърна и слънчева енергия), предназначени за ръководство на проекта, проучвания за осъществимост, заявления за издаване на разрешения и други подготвителни разходи. Самият кооператив участва с парични средства в брой в размер на 20 % или с часове доброволен труд.

Заемите са безрискови за кооперативите: ако даден проект бъде прекратен, заемът се опрощава, но ако той достигне до финансово приключване, кооперативът погасява заема чрез заплащане на задължителна такса, за да се гарантира самостоятелността на фонда. Този механизъм засилва местните инициативи за кооперативи на ранен етап, когато проектите са свързани с най-голям риск.

Комисията⁴⁴, REScoop.eu⁴⁵, ЕИСК⁴⁶ и други НПО⁴⁷ считат този фонд за добра практика. Според REScoop.eu⁴⁸ всяко 1 евро публични инвестиции привлича 40 евро частни инвестиции.

Източник: ЕСП, въз основа на Energie Samen, *Voorwaarden Ontwikkelfonds Opwek voor aanvragers en projecten*, юни 2024 г.

- ⁴⁴ Европейска комисия, [Looking at energy communities through a local authority lens: perceptions, experiences and needs](#), 2024 г. Европейска комисия, [A roadmap to developing a policy and legal framework that enables the development of energy communities](#).
- ⁴⁵ REScoop.eu, [Leveraging European Public Funds to Support Energy Communities](#).
- ⁴⁶ Енергиен пакет за гражданите: ангажираност на гражданите, енергийни общности и „произвеждащи потребители“, Европейски икономически и социален комитет, 2025 г., точка 1.3.
- ⁴⁷ J. Arnould и D. Quiroz, Friends of the Earth, [Energy communities in the EU: Opportunities and barriers to financing](#), октомври 2022 г.
- ⁴⁸ REScoop.eu, [Отговор на поканата на Комисията за предоставяне на данни относно Енергийния пакет за гражданите](#), септември 2025 г., стр. 27.

80 ЕСП анализира периодите на възвръщаемост за шест проекта, разработени от кооперативи. Периодът варираше от 6 до 12 години, както до голяма степен се препоръчва в [стратегията на ЕС за слънчевата енергия](#) за соларни покриви (вж. [фигура 13](#)). Разликата в продължителността на периода отразява промените в цените на енергията и ежегодно изчисляваната преференциална премия.

Фигура 13 | Периодите на възвръщаемост са в съответствие с очакванията, изразени в стратегията на ЕС за слънчевата енергия, но варират в зависимост от цените на енергията и изчисляването на преференциалната премия

Източник: ЕСП, въз основа на финансовите отчети за 2023 г. и 2024 г. на един енергиен кооператив.

- 81** В **Полша** енергийните кооперативи са освободени от такси за мрежата, а именно от таксите за възобновяема енергия, капацитет, комбинирано производство и разпределение. Клъстерите са освободени от такси за възобновяема енергия и комбинирано производство на енергия и могат да намалят тарифата си за разпределение (това все още подлежи на одобрение на държавната помощ от страна на Комисията). Освен това както енергийните кооперативи, така и клъстерите могат да получат подкрепа по линия на МВУ за инфраструктура за енергия от възобновяеми източници (до 91—95 % от разходите), а кооперативите могат да се възползват и от нетно отчитане: за всеки киловатчас, подаден в мрежата, членовете могат да изтеглят безплатно 0,6 kWh на текуща 12-месечна база. Според проучванията⁴⁹, чрез тези механизми, полските енергийни кооперативи биха могли теоретично да постигнат период на възвръщаемост от 2,5 до 3 години — което съответства на анализа на ЕСП на кооператив и на клъстер, които планират да възстановят инвестицията си в рамките на три години. Гражданските енергийни общности не се ползват с възможности за освобождаване от такси, нито със схема за подпомагане.
- 82** В **Италия** общностите са освободени от такси за мрежата, тъй като променливата част от тарифата за пренос подлежи на възстановяване за електроенергията, която се споделя в рамките на общността. Освен това държавата предлага два основни стимула за общностите за енергия от възобновяеми източници: преференциална премия за енергията, споделяна в рамките на общността (изчислена на почасова основа), изплащана за период от 20 години в размер на около 0,10 евро за kWh, и капиталова субсидия, покриваща до 40 % от допустимите инвестиционни разходи, финансирана чрез МВУ. Различни проучвания на конкретни случаи показват периоди на възвръщаемост с продължителност от 5 до 14 години (вж. [каре 8](#)). Италианските органи са изчислили срокове на възвръщаемост от 11 до 13 години за пет теоретични проекта, за да обосноват интензитета на държавната помощ.

⁴⁹ J. Jasinski, M. Kozakiewicz, M. Sołtysik, *Analysis of the Economic Soundness and Viability of Migrating from Net Billing to Net Metering Using Energy Cooperatives*, *Energies*, том. 17, № 6, 2024 г.

Каре 8

Примери за периоди на възвръщаемост за италианските общности за енергия от възобновяеми източници

В анализ на икономическата осъществимост на общност за енергия от възобновяеми източници в община Тирано (Ломбардия), оборудвана с централа за комбинирано производство на енергия от биомаса, мини водноелектрическа централа и фотоволтаична система, е установен период на възвръщаемост от около 5 години⁵⁰.

В проучване за осъществимост на общност за възобновяема енергия в Калабрия, която извършва производство и съхранение на енергия, е установен период на възвръщаемост, вариращ от 6 до 8 години⁵¹.

Общност за енергия от възобновяеми източници с мощност от 2 MWp, ръководена от община Асизи (Умбрия), е изчислила период на възвръщаемост с продължителност от около 8 до 14 години⁵².

83 Румъния не предлага освобождаване от такси за мрежата, а енергийните общности не отговарят на условията за допустимост за схеми или субсидии. Заинтересованите страни, с които ЕСП проведе срещи, изтъкнаха това като основно предизвикателство, както беше посочено и в [неотдавнашен доклад на НПО](#).

⁵⁰ F. Ceglia, E. Marrasso, C. Roselli и M. Sasso, *Biomass-based renewable energy community: economic analysis of a real case study*, Energies, том. 15, № 15, 2022 г.

⁵¹ D. Cirone, R. Bruno, P. Bevilacqua, S. Perrella и N. Arcuri, *Techno-Economic Analysis of an Energy Community Based on PV and Electric Storage Systems in a Small Mountain Locality of South Italy: A Case Study*, Sustainability, том 14, № 21, 2022 г.

⁵² E. Moretti, E. Stamponi, *The Renewable Energy Communities in Italy and the Role of Public Administrations: The Experience of the Municipality of Assisi between Challenges and Opportunities*, Sustainability, том 15, № 15, 2023 г.

84 Във всички четири одитирани държави таксите за мрежата се заплащат пропорционално на електроенергията, потребявана от традиционните доставчици. В **Италия**, когато членовете на общността потребяват електроенергията, която произвеждат, или която се споделя от други членове, те не плащат съответните такси за мрежата, което намалява финансовия им принос за поддръжката и развитието ѝ. Те обаче остават свързани към мрежата, за да си осигурят енергия за времето, през което генерираната от самите тях енергия не е достатъчна или не е налична — модел, който е общ за всички видове произвеждащи потребители. Това означава, че с разширяването на енергийните общности и собственото потребление по-голям дял от разходите за мрежата се поема от потребители, които не са част от такива общности и нямат достъп до производствени активи — обикновено домакинства с по-малки финансови възможности⁵³. Нито една от одитираните държави членки не е извършила официална оценка на начина, по който намалените такси, потреблението на собствена електроенергия и споделянето на енергия засягат другите потребители.

85 Като се има предвид големият брой произвеждащи потребители и енергийни кооперативи в **Нидерландия** и въвеждането на споделяне на енергия от януари 2025 г., нидерландският НРО изразява загриженост относно този риск. Едно от решенията би могло да бъде да се въведат фиксирани такси за мрежата — вместо пропорционални такива, тъй като те позволяват по-справедливо разпределение на тежестта. Друго възможно решение би могло да бъде ценообразуването, основано на това по кое време от деня се използва електроенергията — динамична тарифна структура, при която цената на електроенергията варира в зависимост от времето на деня.

⁵³ M. Van Steenberghe, A. D’hulster, J. Weytjens, M. Ovaere, и K. Schoors, [Tracking Demographic and Financial Trends in Renewable Energy Cooperative Membership in Belgium Using Survey and Bank Transaction Data](#), бр. 1093 (2025 г.); G. Koukoufikis, H. Schockaert, D. Paci, F. Filippidou, A. Caramizaru et al., [Energy Communities and Energy Poverty](#), Съвместен изследователски център на Европейската комисия, доклад „Наука в подкрепа на политиката“, EUR 31751 EN (Люксембург, Служба за публикации на Европейския съюз, 2023 г.); Европейска агенция за околна среда, [Energy prosumers in Europe: Citizen participation in the energy transition](#), Доклад № 01/2022 на ЕАОС (Люксембург, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г.).

86 Като цяло оценката на ЕСП показва, че публичната подкрепа в **Нидерландия**, **Полша** и **Италия** дава възможност за постигане на периоди на възвръщаемост в съответствие с очакванията на Комисията. В **Нидерландия** револвиращият фонд е ефективен начин за използване на публични средства. Той помага на енергийните кооперативи да покрият първоначалните разходи за проекти за вятърна и слънчева енергия в ранните етапи на разработване, което е често срещано затруднение. В **Румъния** обаче липсата на субсидии възпрепятства появата на енергийни общности. ЕСП също така заключава, че държавите членки не са направили официална оценка на начина, по който намаленията на таксите за мрежата са се отразили на други потребители.

Настоящият доклад беше приет от Одитен състав I с ръководител Joëlle Elvinger — член на Европейската сметна палата, в Люксембург на заседанието му от 11 февруари 2026 г.

За Европейската сметна палата

Tony Murphy
Председател

Приложения

Приложение I — Относно настоящия одит

Енергийни общности

- 01** Енергийните общности са правни субекти, които дават възможност на гражданите, малките предприятия и местните органи да произвеждат, управляват, споделят и потребяват собствена енергия. Според Комисията те биха могли да донесат няколко вида ползи:
- принос към **целта на ЕС за енергия от възобновяеми източници** чрез привличане на допълнителни частни инвестиции за изграждане на децентрализирани активи за производството на енергия от възобновяеми източници;
 - увеличаване на **участието на гражданите**, включително на тези, които не могат да изградят свои собствени активи за производство на енергия (напр. наематели, семейства с ниски доходи и живущи в апартаменти), за да се стимулира енергийният преход на местно равнище. Това може да засили **общественото одобрение** на местни проекти за енергия от възобновяеми източници;
 - намаляване на **енергийната бедност**, тъй като произведената електроенергия може да се продава на електроенергийната мрежа или да се споделя между членовете на общностите, като по този начин се осигуряват по-стабилни цени на електроенергията и се намаляват сметките за електроенергия на членовете, включително на **уязвимите домакинства**.

Финансиране, роли и отговорности

- 02** Като бенефициенти на мерки за енергия от възобновяеми източници енергийните общности отговарят на условията за допустимост за финансиране от няколко фонда на ЕС, като например от Европейския фонд за регионално развитие и Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ). По-специално МВУ включва мерки с прогнозни разходи в размер на **5,2 млрд. евро** за подпомагане на енергийните общности пряко или непряко (напр. чрез мерки за енергия от възобновяеми източници), които трябва да бъдат изплатени до декември 2026 г. Енергийните общности могат да използват тези средства например за инсталиране на слънчеви панели или за изграждане на вятърни генератори.
- 03** Ролите и отговорностите на Комисията и държавите членки са обобщени във [фигура 1](#).

Фигура 1 | Роли и отговорности

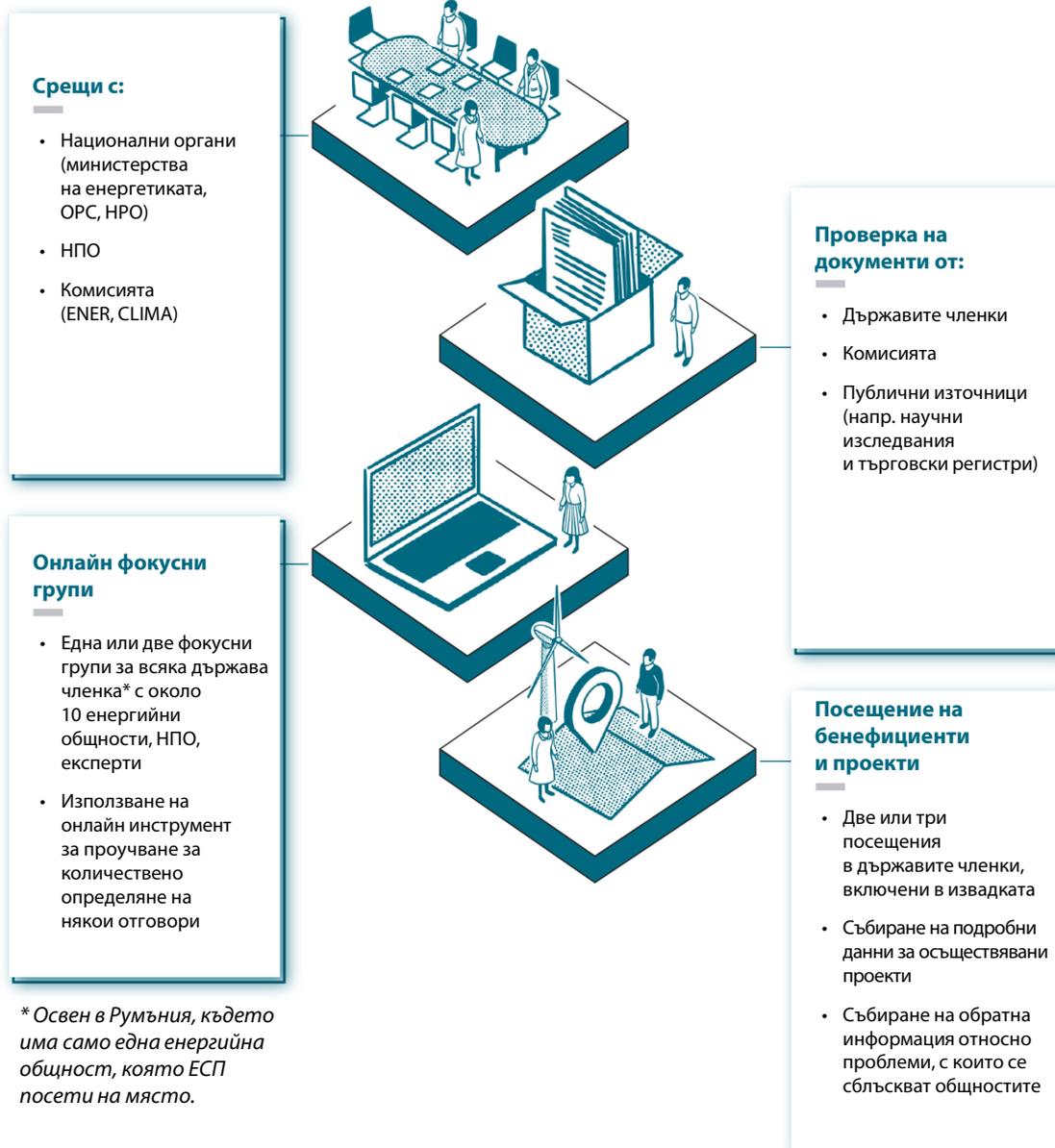

Източник: ЕСП.

Обхват и подход на одита

- 04** Целта на одита на ЕСП беше да се оцени дали Комисията и държавите членки **ефективно ангажират енергийните общности** за постигане на целта на ЕС, определена в **стратегията на ЕС за слънчевата енергия**, и за реализиране на очакваните от тях ползи. В тази връзка ЕСП провери дали:
- Комисията е определила конкретни, измерими, постижими, съотносими и обвързани със срокове (SMART) **цели на ЕС**, които се подкрепят от държавите членки, наблюдават се по подходящ начин и са на път да бъдат постигнати;
 - Комисията и държавите членки са създали **подходящи условия** за процъфтяване на енергийните общности.
- 05** Одитът обхваща Комисията и четири държави членки през периода декември 2020 г. — юли 2025 г. — след изтичане на сроковете за транспониране на съответните директиви: [Директива \(ЕС\) 2019/944](#) относно вътрешния пазар на електроенергия и [Директива \(ЕС\) 2018/2001](#) относно използването на енергия от възобновяеми източници. Одитът беше съсредоточен върху производството на енергия от възобновяеми източници, за което ЕС си е поставил политическа цел, а не върху други енергийни услуги (като например енергийната ефективност). [Методологията за одит](#) на ЕСП е в съответствие с международните стандарти за одит, издадени от [Международната организация на върховните одитни институции \(INTOSAI\)](#).
- 06** На [фигура 2](#) е показано как ЕСП получи доказателства за своите констатации и оценки. Чрез фокусните си групи и посещенията си на място ЕСП проведе консултации съответно с 2 %, 20 %, 13 % и 100 % от общностите в **Нидерландия, Полша, Италия и Румъния** (вж. [таблица 1](#)). Федерацията на енергийните общности в ЕС и националните НПО, представляващи енергийните общности, предоставиха допълнителна информация.

Фигура 2 | Подход на одита

Източник: ЕСП.

Таблица 1 | Представителност на фокусните групи и посещенията на място

Държава членка	Брой на енергийните общности към януари 2025 г.	Участници във фокусните групи	Общности, посетени на място	Представителност на извадката на ЕСП
Нидерландия*	702	14	2	2 %
Полша	61	10	2	20 %
Италия**	121	12	4	13 %
Румъния	1	0	1	100 %

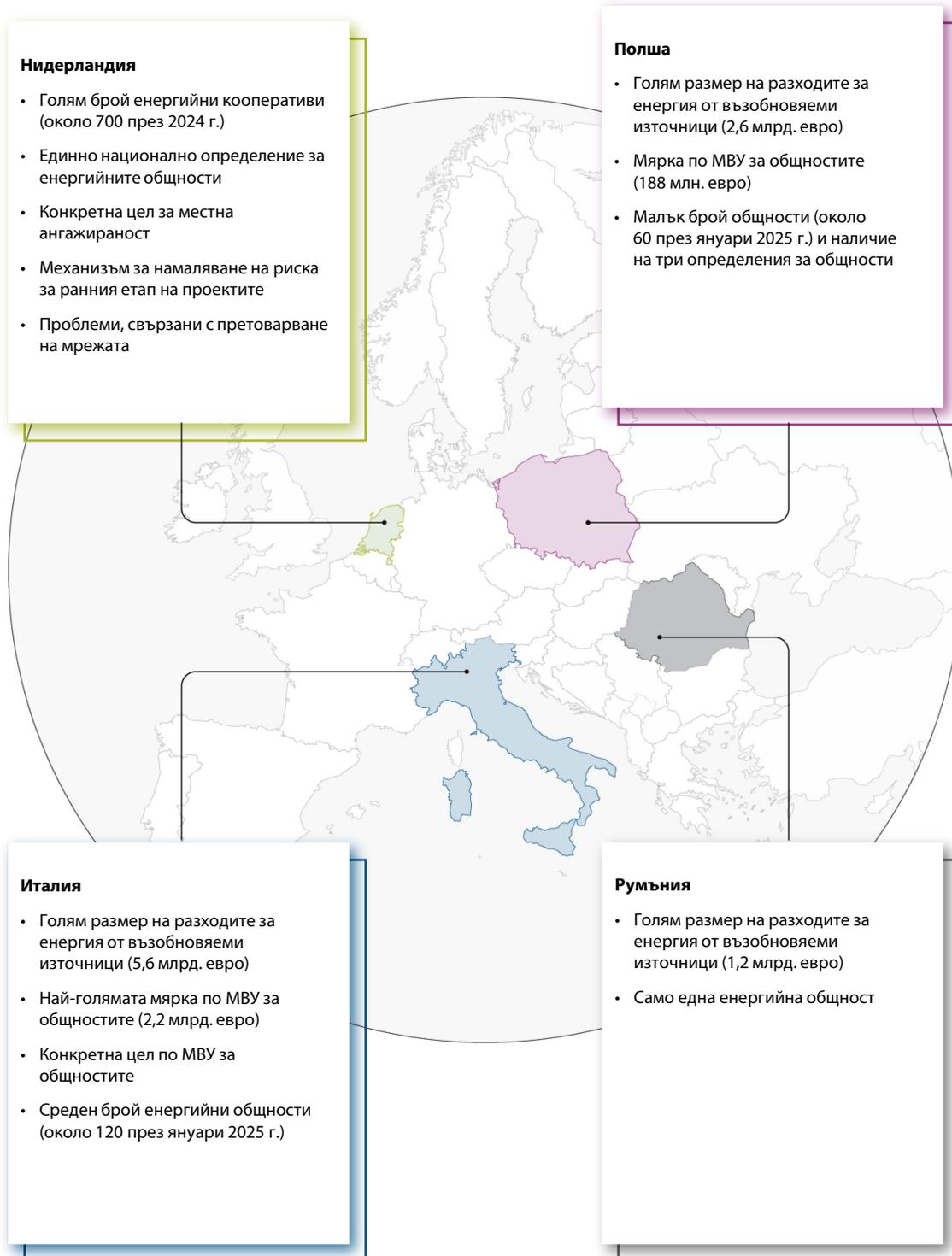
* Данни за 2024 г.; за 2025 г. не са налични данни.

** Брой на правните субекти, а не на конфигурациите.

Източник: ЕСП.

- 07** ЕСП избра за одит четири държави членки въз основа на тяхната представителност по отношение на ситуацията в ЕС (вж. [фигура 3](#)).

Фигура 3 | Обосновка на подбора на държави членки за одит

Източник: ЕСП.

Приложение II — Посетени енергийни общности

Държава членка	Наименование	Брой на членовете	Инфраструктура за енергия от възобновяеми източници	Производствени мощности (kWp)	Производство на енергия през 2024 г. (MWh)
Нидерландия	Kennemer Kracht	315	Слънчеви покриви	661	479
Нидерландия	Vrijstad Energie/ Vrijstad Windwinning	375	Слънчеви покриви и паркове, вятърни генератори	7 351	11 001
Полша	Słoneczna Żywiecczyzna	10	Слънчеви покриви, геотермална енергия	20 000	23 284
Полша	Klaster Energii Powiatu Bielskiego	12	Слънчеви покриви	975	976
Италия	La Buona Fonte	25	Слънчеви покриви	19	20
Италия	Comunità energetica rinnovabile Antrodoco	49	Слънчеви покриви	60	0
Италия	Comunità energetica rinnovabile diocesi Treviso	340	Слънчеви покриви	1 900	1 430
Румъния	Cooperativa de Energie	949	Не разполага с инфраструктура към април 2025 г.	0	0

Приложение III — Отговор на държавите членки на препоръките на ЕСП

Препоръка	Държава членка	Отговор
<p>Препоръка 4</p> <p>Да се докладва оценката на пречките пред общностите за енергия от възобновяеми източници и на техния потенциал за развитие</p> <p>Министерството на околната среда и енергийната сигурност на Италия и Министерството на енергетиката на Румъния следва да извършат оценка и да докладват относно съществуващите пречки пред общностите за енергия от възобновяеми източници и техния потенциал за развитие.</p> <p>Целеви срок за изпълнение — юли 2027 г.</p>	Италия	Приета
	Румъния	Приета
<p>Препоръка 5, буква б</p> <p>Да се засили ролята на гражданите и уязвимите домакинства</p> <p>Министерството на климата и околната среда на Полша, Министерството на околната среда и енергийната сигурност на Италия и Министерството на енергетиката на Румъния следва да изготвят разпоредби за насърчаване на ролята на гражданите в енергийните общности.</p> <p>Целеви срок за изпълнение — декември 2026 г.</p>	Полша	Приета
	Италия	Приета
	Румъния	Приета

Препоръка	Държава членка	Отговор
<p>Препоръка 6, буква б</p> <p>Да се предостави подкрепа за съхранението на енергия</p> <p>Министерството на климата и екологосъобразния растеж на Нидерландия и Министерството на климата и околната среда на Полша следва да предоставят стимули за енергийните общности за разработване на услуги за съхранение на енергия (самостоятелно или в комбинация с производство на енергия от възобновяеми източници) или други услуги за гъвкавост, за да се спомогне за намаляване на претоварването на мрежата.</p> <p>Целеви срок за изпълнение — юли 2027 г.</p>	Нидерландия	Приета
	Полша	Приета

Съкращения

Съкращение	Определение/Обяснение
CLIMA	Генерална дирекция „Действия по климата“ на Европейската комисия
ENER	Генерална дирекция „Енергетика“ на Европейската комисия
NIER	Нидерландска фондация, подпомагаща енергийните кооперативи
IMED	Директива относно вътрешния пазар на електроенергия
kW/kWh/kWp/MW/MWh/MWp/GW/TWh	Различни мерни единици за мощност и енергия: киловат, киловат-час, киловат-пик, мегават, мегават-час, мегават-пик, гигават, терават-час
SMART	Конкретни, измерими, постижими, съотносими и обвързани със срокове цели
ДЕВИ II	Директива за енергията от възобновяеми източници II
Евростат	Статистическа служба на Европейския съюз
ЕИСК	Европейски икономически и социален комитет
МВУ	Механизъм за възстановяване и устойчивост
НПЕК	Национален план в областта на енергетиката и климата
НРО	Национален регулаторен орган
ОРС	Оператор на разпределителна система

Речник на термините

Термин	Определение/Обяснение
LIFE	Финансов инструмент, който подпомага изпълнението на политиката на ЕС в областта на околната среда и климата чрез съфинансиране на проекти в държавите членки.
Европейски икономически и социален комитет	Консултативен орган на ЕС, който функционира като форум за организациите на гражданското общество.
Европейски фонд за регионално развитие	Фонд на ЕС, който укрепва икономическото и социалното сближаване в ЕС чрез финансиране на инвестиции за намаляване на различията между регионите.
Единно звено за контакт	В контекста на настоящия доклад — място, където е съсредоточено предоставянето на консултации и разглеждането на административни въпроси на енергийните общности.
Енергийна бедност	Ситуация, при която дадено домакинство няма достъп до основни енергийни услуги, необходими за достоен стандарт на живот и здраве, поради недостатъчни доходи, високи разходи за енергия и/или ниска енергийна ефективност.
Механизъм за възстановяване и устойчивост	Механизъм на ЕС за финансова подкрепа, разработен за смекчаване на икономическото и социалното въздействие на пандемията, предизвикана от COVID-19, и стимулиране на възстановяването, както и за посрещане на предизвикателствата, свързани с бъдещи екологични и цифрови промени.
Мотивирано становище	Официално искане към държава членка да спазва правото на ЕС, което се изпраща от Комисията във втория етап на производството за установяване на неизпълнение на задължения, ако тази държава продължава да не изпълнява задълженията си след получаването на официално уведомително писмо.
Национален план в областта на енергетиката и климата	Документ за десетгодишен период, в който се очертават политиките и мерките на дадена държава членка за постигане на целите на ЕС в областта на климата.
Национален регулаторен орган	В контекста на настоящия доклад — независим публичен орган, който наблюдава пазара на електроенергия на дадена държава членка, гарантира ефективното функциониране на нейната електроенергийна система, защитава интересите на потребителите, предотвратява дискриминацията и наблюдава спазването на правилата на ЕС в областта на енергетиката.
Оператор на разпределителна система	Орган, отговарящ за експлоатацията, развитието и поддръжката на електроразпределителната система в даден район.
Официално уведомително писмо	Писмено съобщение от Европейската комисия до държава — членка на ЕС, което представлява първият етап от производство за установяване на неизпълнение на задължения.

Оценка на въздействието	Анализ на вероятните ефекти (предварителен анализ) или действителните ефекти (последващ анализ) от дадена инициатива на политиката или друго предприето действие.
Период на възвръщаемост	Времето, необходимо за възстановяване на свързаните с дадена инвестиция първоначални разходи чрез генериране на икономии или приходи.
Претоварване на електроенергийната мрежа	Ситуация, при която няма достатъчен капацитет за прехвърляне на цялата налична електроенергия от една точка на мрежата към друга.
Преференциална премия	Инструмент на политиката за изплащане на премия над пазарната цена на производителите на електроенергия.
Проверка за транспониране	Оценка на съвместимостта на националните мерки за транспониране с разпоредбите на директивата.
Произвеждащ потребител	Потребител на енергия, който произвежда собствена енергия.
Производство за установяване на неизпълнение на задължения от държава членка	Процедура от няколко етапа за предприемане на действия от страна на Европейската комисия срещу държава — членка на ЕС, която не спазва своите задължения, произтичащи от правото на ЕС.
Реакция на потреблението	Коригиране на потреблението на електроенергия от крайните ползватели (например чрез съхраняване на електроенергия или забавяне на потреблението) в отговор на пазарните сигнали.
Споделяне на енергия	Разпределение на електроенергията, произведена в рамките на дадена енергийна общност, между нейните членове.
Транспониране	Включване на разпоредбите на директива на ЕС в националното законодателство.
Услуги за гъвкавост	Мерки за избягване на претоварването на електроенергийната система чрез поддържане на баланс между търсенето и предлагането.

Отговори на Комисията

<https://www.eca.europa.eu/bg/publications/SR-2026-10>

График

<https://www.eca.europa.eu/bg/publications/SR-2026-10>

Одитен екип

Специалните доклади на Европейската сметна палата представят резултатите от нейните одити на политики и програми на ЕС или теми, свързани с управлението, в конкретни бюджетни области. ЕСП подбира и разработва одитните си задачи така, че те да окажат максимално въздействие, като отчита рисковете за изпълнението или съответствието, проверявания обем приходи или разходи, предстоящите промени, както и политическия и обществения интерес.

Настоящият одит на изпълнението беше извършен от Одитен състав I „Устойчиво използване на природните ресурси“, с ръководител г-жа Joëlle Elvinger — член на ЕСП. Одитът беше ръководен от члена на ЕСП João Leão със съдействието на Paula Betencourt — ръководител на неговия кабинет, и Sofia Batalha — аташе в кабинета; Florence Fornaroli — главен ръководител; Olivier Prigent — ръководител на задача; Jaroslaw Smigiel, Michał Szwed, Ana Popescu, Bob De Blick, Olivia Saraco и Anna Kozlova — одитори. Ingrid Van Gent, Paola Magnanelli, Simona Marincean и Mark Smith предоставиха езикова подкрепа. Alexandra Damir-Binzaru предостави подкрепа за графичното оформление.

От ляво надясно: Paula Betencourt, Olivia Saraco, João Leão, Michał Szwed, Florence Fornaroli, Anna Kozlova, Olivier Prigent.

АВТОРСКИ ПРАВА

© Европейски съюз, 2026 г.

Политиката на ЕСП относно повторната употреба е определена в [Решение № 6—2019 на Европейската сметна палата](#) относно политиката за свободно достъпни данни и повторната употреба на документи.

Освен ако не е посочено друго (например в отделни известия за авторските права), създаденото от ЕСП съдържание, притежавано от ЕС, е лицензирано по [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Това означава, че като правило повторната употреба е позволена, при условие че са посочени първоначалните източници и всички извършени промени. Лицето, което използва информацията на ЕСП повторно, следва да не изменя първоначалния смисъл или послание на документите. ЕСП не носи отговорност за последствия, възникнали в резултат на повторната употреба.

Необходимо е да се получи допълнително разрешение в случаите, когато дадено съдържание изобразява разпознаваеми частни лица, например на снимки на персонала на ЕСП, или когато е включено съдържание на трети страни.

В случаите, когато е получено такова разрешение, то отменя и заменя горепосоченото общо разрешение и ясно посочва всички ограничения при използването.

За използването или възпроизвеждането на съдържание, което не е собственост на ЕС, може да е необходимо да се потърси разрешение директно от носителите на авторските права.

Снимка на корицата: © NOVA – stock.adobe.com.

Каре 1 — първа снимка малък формат: © Amar Sjauw En Wa.

Фигура 12 — карта: © Netbeheer Nederland, © powered by Esri Nederland, © MapTiler, © OpenStreetMap contributors.

Софтуер или документи, обхванати от правата на индустриална собственост, като патенти, търговски марки, регистрирани дизайни, лого и наименования, са изключени от политиката на ЕСП за повторно използване.

Уебсайтовете на всички институции на Европейския съюз, включени в домейна europa.eu, съдържат препратки към сайтове на трети страни. Тъй като ЕСП не контролира съдържанието им, моля, запознайте се с тяхната политика за поверителност на данните и с политиката за авторските права.

Използване на логото на ЕСП

Логото на ЕСП не може да бъде използвано без предварително разрешение.

HTML	ISBN 978-92-849-7007-0	ISSN 1977-5814	doi:10.2865/0158541	QJ-01-26-012-BG-Q
PDF	ISBN 978-92-849-7008-7	ISSN 1977-5814	doi:10.2865/2902086	QJ-01-26-012-BG-N

ЦИТИРАНЕ НА ПУБЛИКАЦИЯТА

Европейска сметна палата, [Специален доклад 10/2026](#) „Енергийни общности — все още нереализиран потенциал“, Служба за публикации на Европейския съюз, 2026 г.

Планира се гражданите на ЕС да започнат да генерират половината от енергията от възобновяеми източници, необходима за постигане на целта на ЕС за неутралност по отношение на климата. Енергийните общности са правни субекти, чрез които се дава възможност гражданите, малките предприятия и местните органи да произвеждат, управляват, споделят и потребяват собствена енергия. Те могат да допринесат към осъществяването на енергийния преход, да подобрят финансовата достъпност на енергията и да засилят ролята на гражданите в съответните процеси.

ЕС е постигнал едва 27 % от целта си за създаване на поне една енергийна общност във всяка община с население над 10 000 жители до 2025 г. Тази цел не е съотносима и не е получила необходимата подкрепа за реализацията си, а изпълнението ѝ не се наблюдава в достатъчна степен. Остават неясни определенията на ЕС, свързани с участието на сдруженията на собствениците на апартаменти. Освен това правителствата не са създали всички необходими условия за подпомагане на развитието на общностите, като например стимули за съхранение на енергия с оглед на облекчаването на електроенергийната мрежа. Препоръките на Европейската сметна палата са насочени към преодоляване на тези недостатъци.

Специален доклад на ЕСП съгласно член 287, параграф 4, втора алинея от ДФЕС.

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Служба за публикации
на Европейския съюз

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Тел. +352 4398-1

За запитвания: eca.europa.eu/bg/contact
Уебсайт: eca.europa.eu
Социални медии: @EUauditors